

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 april.

2 § Hänvisning av ärende till utskott

Remissdebatt

Föredrogs

Proposition

2004/05:145 Driftsformer för offentligt finansierade sjukhus

Remissdebatt

Anf. 1 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman, ledamöter! Nyligen presenterades två olika rapporter om tillståndet i svensk sjukvård. Den ena rapporten har tagits fram på uppdrag av Finansdepartementet av bland andra Jane Cederqvist. I den andra rapporten har Sveriges Kommuner och Landsting sammanställt olika internationella jämförelser mellan kvaliteten och effektiviteten i sjukvårdssystemen. Sverige jämfördes där med andra länder.

Dessa rapporter ser väldigt olika ut. Sammantaget visar de ändå att svensk sjukvård håller mycket hög klass och mycket hög kvalitet. Svensk sjukvård är likvärdig, och svensk sjukvård är effektiv. Det finns på många sätt anledning att vara stolt över svensk sjukvård.

Samtidigt finns det ingen anledning att vara nöjd. Vi kan bli bättre. Vi kan bli mycket bättre. Det finns flera områden där vi har mycket att lära av andra länder som har kommit längre än vad vi har gjort. Även om vi i internationell jämförelse har en mycket effektiv användning av resurserna i sjukvården kan vi få ännu mer vård för de pengar vi satsar på sjukvården.

Det är viktigt att vi fortsätter att bedriva ett förändrings- och utvecklingsarbete inom sjukvården och inte låter oss nöja med att vi får höga positioner i vissa internationella jämförelser.

Det är också viktigt att säga att svensk sjukvård behöver utveckling, men inget systemskifte. Sjukvården är ingen marknad. Sjukvården bör inte heller på något sätt bli en marknad eller använda sig av marknadskrafter för utvecklingen. Det är en internationell diskussion som vi har fört i EU-kretsen under en längre tid med anledning av EU:s förslag till

tjänstedirektiv. Där finns det en samstämmig uppfattning bland de flesta medlemsländer om att sjukvården inte kan betraktas som en bransch eller tjänst vilken som helst. Det måste vara helt andra drivkrafter som styr sjukvårdens utveckling än de som styr andra tjänstesektorer.

Det är oerhört viktigt att vi aldrig utlämnar patienter och medborgare till att tvingas agera kunder på en marknad i ett läge när man är som allra mest utsatt och kanske som allra skörast – när man är sjuk och i behov av vård.

Jag tycker därför att det är angeläget att jag, som ansvarigt statsråd, och riksdagens ledamöter kan samla sig till en lagstiftning som ställer upp vissa spelregler som gör att vi säkerställer att vi inte heller i framtiden får en utveckling mot en marknadsstyrning eller en marknad av svensk sjukvård.

Vi har lärt oss av en del andra länder att om en sådan utveckling väl startar är den svår att vrida tillbaka.

För oss socialdemokrater är det viktigt att ha en nyanserad bild av hur vi ska styra sjukvården och hur vi ska använda de viktiga bidrag som nya aktörer och entreprenörer kan bidra med inom vården.

Jag tycker att det är bra med mångfald inom sjukvården. Jag tycker att det är bra att vi har olika aktörer. Det finns i dag ganska många entreprenörer som bedriver vård på entreprenad på uppdrag av kommuner och landsting. De gör i allmänhet ett mycket bra arbete och bidrar till diskussion och förnyelse av vården.

Jag vill att vi ska fortsätta att använda entreprenörer inom vården. För att vi inte ska få en utveckling med helt andra drivkrafter än de som jag tror är nödvändiga för att säkerställa en bra sjukvård vill vi ställa upp två enkla regler.

Den första regeln är: Inga gräddfiler i vården. Om man driver sjukvård och sjukhus på entreprenad och det är en del av den offentligt finansierade sjukvården ska det inte finnas någon möjlighet att köpa sig förbi. Det ska inte finnas någon möjlighet att ha en gräddfil där några patienter och medborgare med hjälp av privata försäkringar eller pengar ur egen ficka kan köpa sig bättre eller snabbare vård än någon annan.

Det är viktigt för kvaliteten i vården, men det är också oerhört viktigt för tilltron till hur vi använder våra gemensamma resurser.

Den andra regeln är: De skattepengar vi gemensamt avsätter till sjukvården ska också gå till vården och inte försvinna till aktieutdelning till privata aktieägare.

Om man är ett till hundra procent skattefinansierat sjukhus är det meningen att de vinster man gör ska återinvesteras i sjukvården och komma patienterna och verksamheten till del så att man kan utveckla verksamheten.

Det är de två regler vi vill ställa upp. Dessutom vill vi säga att universitetssjukhus inte ska läggas ut på entreprenad, även om man uppfyller de här två reglerna.

Vi har också sagt att vi vill föreslå riksdagen en lagstiftning som gäller de offentligt och gemensamt finansierade sjukhusen. Vi har inte föreslagit någon lagreglering när det gäller primärvården.

Det är också viktigt att göra skillnad mellan de regler vi behöver ställa upp på nationell nivå och de regler som man rimligen bättre ställer upp på landstingsnivå. Sjukhusen representerar ett nationellt intresse. Det

är stora investeringar i kompetens och utrustning och det representerar stora tillgångar i landstingen. Därför är det rimligt och viktigt att vi i riksdagens kammare kan ställa upp några enkla spelregler för vad som ska gälla när entreprenörer bjuds in att delta i verksamheten.

Det här har av de politiska motståndarna till de tre partier som står bakom uppgörelsen beskrivits som att vi lägger en våt filt över utvecklingen av svensk sjukvård.

Jag tycker att man då är svaret skyldig. Man måste svara på: Är det med hjälp av gräddfiler och aktieutdelning av skattemedel som svensk sjukvård ska utvecklas?

Om det är de viktiga drivkrafterna för vårdens utveckling blir jag väldigt orolig. Jag tror att man då är mycket nära en utveckling där marknadskrafterna styr och där man vill ha en marknad inom vården, och att det är de fördelar som marknadskrafterna har inom många andra delar som man tror att man kan vinna genom att använda dem inom sjukvården.

Jag tycker därför att det är viktigt att riksdagens kammare efter behandling av den proposition som regeringen nu presenterar kommer att kunna ta de viktiga markeringar och beslut som krävs för att säkerställa att vi också i fortsättningen ska ha en sjukvård som är gemensamt finansierad, där alla medborgare har lika tillgång till vård och där det aldrig är något annat än de medicinska behoven som styr i vilken ordning man prioriterar olika patienter.

Anf. 2 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Herr talman! Stopplag eller startlag för hälso- och sjukvården ska vi debattera i dag.

Herr talman! Det är ju så att svensk sjukvård i många stycken är mycket imponerande. Det finns en kunnig och engagerad personal, liksom en hög standard när det gäller medicin och teknik. Det utförs dagligen stordåd för människors liv och hälsa.

Men det finns ju mycket kvar att göra. I dag upplever vi hur hälso- och sjukvården många gånger misslyckas med sitt trygghetsuppdrag. Trots alla de goda förutsättningarna tvingas människor vänta länge på operation eller behandling. Det är svårt att komma i kontakt med vården för något så enkelt som att boka en tid eller konsultera en läkare. Personalen inom vården upplever därtill ofta att de har små eller obefintliga möjligheter att påverka sin arbetssituation till det bättre.

De upplevda bristerna inom vården har fött en ny tids otrygghet i Sverige. Det har sagts här tidigare i talarstolen och det bekräftar alla resor runtom i Sverige. Det är en otrygghet som tar sig många olika uttryck. En del känner sig vilsna och vet inte vart de ska vända sig när de behöver vård, andra känner en rädsla över att de inte när de väl blir sjuka ska få den vård som de har rätt till eller att de ska få vänta i månader eller år på en operation.

Nu har vi också sett hur Riksrevisionen har kritiserat regeringens tillgänglighetssatsning som "ett kravlöst resurstillskott till landstingen". Uppenbart är att alla goda krafter behövs och att det måste ske saker omedelbart. Sjukskrivningarna går ju fortfarande i fel riktning på många håll i landet. Allt fler inser att förändring och förnyelse måste till för att sjukvården ska ges möjlighet att utvecklas och klara sitt åtagande att ge

alla människor en god hälso- och sjukvård. En viktig del i detta är att öppna för nytänkande och konkurrens.

Det finns skäl till att många i dag går till de sjukhus som har en annan driftsform, och jag vet kanske fler här i kammaren som gör det också. Det är för att man är nöjd som patient, och de som arbetar där är också nöjda. Det innebär inte att allt det som finns i offentlig vård är dåligt, som jag sade tidigare.

Det finns andra länder som har tittat på och förstått detta. De har tagit till sig den kunskap som finns hos olika entreprenörer i vården. England och Tony Blair är bara ett exempel bland många. När man tittar på hur nöjda patienterna är, vilket också är viktigt att mäta, ser man att Frankrike och Danmark ligger långt före Sverige. I Frankrike är till exempel 40 % av sjukhusen vinstdrivande.

Men i Sverige är det lite tvärtom. Här finns en kamp mot förnyelse av sjukvården, och det har tagit sig flera olika uttryck. Ett är just den stopplag som vi diskuterar i dag som riktar sig mot olika vårdgivare med vinstsyfte.

Herr talman! Den lagstiftning som nu föreslås gäller ju enbart sjukhusvård, men jag är rädd att nya vårdkoncept hotas. På sikt, år 2009, kan vi också läsa ut att primärvården diskuteras. Med Vänsterns inflytande på den här lagstiftningen kan vi alla vara oroliga för att det även kommer att ske begränsningar när det gäller primärvården.

Ett exempel på något som kan vara hotat är just närvårdskonceptet, ett nära samarbete mellan den öppna sjukvården och sjukhusen. Har man inte möjlighet att bedriva slutenvård i entreprenadform kan ju entreprenören och det privata företaget missa – men självklart är det patienterna som missar mest – möjligheten att vårdkedjan fungerar på ett bra sätt. Ett sådant försök kan vi se i Värmland, där man jobbar fram en fungerande vårdkedja i Caremas regi.

Den här stopplagen tycker jag mycket väl kan handla om att konservera förlegade vårdkoncept genom att vården i slutet inte längre ska kunna bedrivas av privata entreprenörer. Förbudet hindrar därmed också aktörer som vill ha in nya idéer i sjukvården och som förbättrar för patienterna.

Många remissvar är ju oerhört kritiska till förslaget, Läkarförbundet, Vårdförbundet och Kommunal. Men Konkurrensverket och många fler har avrått från denna lagstiftning.

Vårdförbundet skriver i sitt remissyttrande över regeringens stopplagsförslag: "Vi ser alltfler patienter som behöver vårdkedjor som går både över specialitets- och huvudmannaskapsgränser. I detta förslag förstärks sjukhuset som organisatorisk enhet och därigenom förstärks också svårigheterna att uppnå effektiva och väl fungerande vårdkedjor."

Vi instämmer i denna bedömning och beklagar att regeringen inte har tagit intryck av de synpunkter som företrädarna för en av sjukvårdens största yrkesgrupper har lämnat.

Sjukvårdsministern nämnde tidigare den rapport som har kommit från Finansdepartementet och som pekar på möjligheterna att effektivisera och minska kostnaderna, eller att få mer pengar till mer sjukvård, kanske vi ska säga. Det visar ju på att det finns ganska mycket att göra. Tar man då bort möjligheterna att driva sjukvård på många olika sätt, och även

den sunda konkurrens som kan finnas i att ha fler olika vårdgivare, är risken stor att vi aldrig ser den effektivisering som man där pekar på.

Nej, varför inte i stället öppna för fler som kan bidra och förbättra vården för människor i Sverige och minska de köer som många av oss ändå vet finns? Det är icke-vården, lidandet för patienter och kostnaderna för sjukskrivningar som vi vill komma åt, inte i samma utsträckning att förhindra dem som har goda tankar och idéer om att förbättra vården.

Svenskt Näringsliv har nyligen kommit med en rapport, herr talman, som pekar på att också försäkringskassorna och enskilda företagare är oerhört bekymrade över att man kommer att ha svårt att fort få tillbaka människor i arbete på grund av den här lagstiftningen. Det är givet att man ser bekymren också runtom i de verksamheter som i dag kan ta in patienter när man har fått sin beställning av landstinget och som även kan ta in och använda den överkapacitet som man har på sina sjukhus till andra patienter.

Herr talman! Det är viktigt att få en bättre sjukvård, det tycker vi nog alla, men en del av detta är naturligtvis att öppna för mångfalden av vårdgivare. I dag är det inte så runtom i Sverige att patienterna har den valfriheten eller att vårdpersonalen har den valfrihet att välja arbetsgivare som vi moderater skulle vilja se.

Många inom vården har goda idéer men känner att de inte kan påverka på det sätt som de skulle vilja. Tittar vi på sjukskrivningarna ser vi också att det skiljer väldigt mycket mellan olika landsting. Det intressanta kan ju vara att titta på att de landsting som har mer av olika vårdgivare, mer av konkurrens, också har lägre sjukskrivningstal och på det sättet faktiskt kanske är bättre arbetsgivare.

Jag som kommer från Halland kan inte låta bli att nämna att vi har lägst sjukskrivningstal. Men man kan också se att Norrbotten har högst. Det är viktigt att fundera på hur den privata andelen ser ut när det gäller just norra Sverige.

Man bejakar alltså inte den här mångfaldstanken, diskussionen om att det är bra att det är flera som hjälper till att korta de köer som finns i den svenska sjukvården. I stället ser vi nu förslag på att stoppa, hindra och förbjuda de fristående alternativ som finns.

Samtidigt vill man naturligtvis bevara landstingens särställning. Det ligger kanske inte heller i den borgerliga alliansens tanke när vi sätter patienten i centrum.

Men någonstans i den här propositionen kan man ändå läsa, vilket är intressant, tycker jag, att ”i sammanhanget är det viktigt att framhålla att många av de nya privata alternativa vårdgivare som verkar inom den offentligt drivna vården har bidragit med nya idéer och erfarenheter som är viktiga för hälso- och sjukvårdens utveckling”. Det har också visat att personalen i många fall har fått större möjligheter till egna initiativ och att påverka vårdens innehåll än den har kunnat göra i landstingets regi. Detta ska vi nu stoppa.

Nej, herr talman, i valet 2006 kommer vi i den borgerliga alliansen att söka mandat hos väljarna för en klart bättre hälso- och sjukvårdspolitik än vad vi ser i dag, med tydliga spelregler och goda förutsättningar för alla som vill bidra. Vi kommer tillsammans att visa på nya möjligheter inom detta så viktiga område. Och jag är övertygad om att vår startlag

kommer att stödjas av många människor runtom i Sverige och att vårt arbete kommer att bli mer framgångsrikt.

Anf. 3 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Anne Marie Brodén undrar jag ibland om vi talar om samma proposition. Vi bejakar gärna entreprenader inom vården. Vi har ju entreprenader inom vården. Jag undrar vad det är som skiljer ut de som i dag bedriver sjukhus på entreprenad. De har vad jag vet ännu inte delat ut någon vinst till sina ägare och tar i mycket begränsad omfattning emot patienter från gräddfiler. I till exempel Stockholm har man accepterat ett nytt avtal med nya regler i det landsting som drivs av oss tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. På vilket sätt, får jag fråga, är det så att den proposition vi nu lägger fram skulle hindra alla entreprenörer att verka inom vården i framtiden?

Det är lite sorgligt med Moderaternas politik. Det enda recept ni har att komma med när det gäller sjukvårdens utveckling – vi kan vara överens om behoven av utveckling och vilka delar som behöver utvecklas – är privatisering och att säga att det är okej med gräddfiler och aktieutdelning. Då blir man svaret skyldig. Jag vill att Anne Marie Brodén svarar. På vilket sätt bidrar gräddfiler och aktieutdelning till att förnya sjukvården och till att se till att man fortare kan få tid hos sin läkare?

Jämförelsen med England kommer ofta upp i debatten. Jag var nyligen där. Det finns ingen jämförelse att göra med den utveckling som sker i England. Där har man en underkapacitet framför allt när det gäller den planerade öppenvården. Där bjuder man in olika aktörer att vara med och bygga ut den. Det är ingenting i den lagstiftning vi nu presenterar för riksdagen som hindrar att man i fortsättningen gör på ett liknande sätt om man så vill och önskar i landstingen. Vi vill reglera att gemensamt finansierade sjukhus också i fortsättningen lyder under de gemensamma regler som krävs för en solidarisk sjukvård.

Anf. 4 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Det är inget som skiljer oss i frågan om att ha en solidariskt finansierad sjukvård som alla ska ha rätt till. Bekymret som finns i dag för entreprenörer är att de känner att detta kommer att bli mycket begränsat. Avtalet i Stockholm har lösts, men hur öppnar man upp för nya idéer och tankar? Jag tror att det förslaget kommer att innebära den våta handduken över sjukvården, som vi tidigare har beskrivit. Jag tror att landstingen kommer att vara mycket mer försiktiga i att ge sig in i nya avtal, vilket är bekymmersamt med tanke på de långa köerna.

Vi har ett bra förslag till sjukvårdspolitik. Jag ska gärna skicka över det till ministern. Där finns både vårdgarantin och rätten att få vård i tid. Halland, mitt eget landsting där jag själv har haft ansvaret, har den bästa kundnöjdheten, den bästa vårdgarantin som fungerar väl. Ungefär 30 % är privat vård.

Jag kan konstatera att man i propositionen inte ger sig på Spenshult just nu. Där har funnits en rädsla att det skulle drabbas. Man ger sig inte på Capio eller S:t Görans just nu förrän man har hittat en lösning där den så kallade gräddfilen, de som går till Atrocliniken, får flytta någon annanstans. På det sättet kringgår man lagstiftningen. Så kan man naturligt-

Anf. 5 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Anne Marie Brodén har ett problem eftersom hon gärna vill utmåla mig som motståndare till alla entreprenörer och därmed säga att jag på något sätt tricksar med min egen proposition för att tillgodose entreprenörerna i tillräcklig utsträckning och att det egentligen inte skulle vara min vilja.

Jag kan försäkra Anne Marie Brodén att jag välkomnar entreprenörer inom sjukvården. Det är inte den frågan vi är oense om. Vi är oense om huruvida vi ska ha några gemensamma spelregler för vad som då ska gälla och vad de reglerna i så fall ska innehålla. Här skiljer vi oss åt. Här finns en ideologisk skiljelinje som det är viktigt att väljarna blir medvetna om.

Vi håller på att genomföra en vårdgaranti i full fart i alla landsting tack vare samma majoritet som står bakom den här propositionen. Vi kommer nu att se till att vi i praktiken får en köfri sjukvård. Med den mycket korta tid som det innebär med fullt genomförd vårdgaranti är det inte mycket mer än planeringstid kvar. Det är en fantastisk framgång. Det har inte kommit tack vare att vi har släppt in gräddfiler eller aktieutdelning inom vården utan med hjälp av andra politiska initiativ. Sjukvården behöver styras av andra krafter än marknadskrafter.

Moderaterna är bekymrade över villkoren för entreprenörerna. Vill man ha entreprenörer inom vården måste de ha rimliga villkor. Men överordnat entreprenörernas villkor är patientens villkor. Patienten måste alltid vara viktigare än entreprenören. Ibland krockar patientens intressen med entreprenörens. Då måste patientens gå före. Det gäller till exempel patientens rätt att inte behöva agera på en marknad samt patientens rätt att inte se någon annan köpa sig före eller köpa sig en bättre vård än någon annan. Här anser jag att vi politiker har en skyldighet att sätta upp regler som sätter patienten före entreprenören.

Anf. 6 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är alldeles överens om att sätta patienten före entreprenören. Det är därför vi har infört en vårdgaranti, och det är därför vi föreslår en mycket bra vårdgaranti – och tillsätter pengar till detta.

Om vi vill att sjukvården ska fungera mer effektivt, att pengarna ska användas så klokt som möjligt, kan jag från min egen erfarenhet som landstingsråd i tio år konstatera att pengarna ibland gör mer nytta i Simrishamn än i ett offentligt drivet sjukhus. Man får mer för pengarna. Vi är skyldiga skattebetalarna att se till att pengarna används så klokt som möjligt. Det är också en del i att korta köerna, att använda så många olika sjukvårdsentreprenörer som möjligt men också att förbättra den offentliga sjukvården. Det ser vi tydliga exempel på när konkurrensen har ökat.

Jag är också övertygad om att även om man säger från vänsterkartellen att man ska införa en vårdgaranti, är många av mina kolleger inte speciellt vare sig positiva eller optimistiska att man ska klara detta. Det finns ett motstånd i landet att patienten ska ha rättigheter. Det är ett stort bekymmer för regeringen.

Remissdebatt

Anf. 7 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp):

Herr talman! Så har den så länge väntade och omtalade propositionen om driftsformer för offentligt finansierade sjukhus kommit. Den är inte direkt efterlängtd av alla, varken av Folkpartiet, Saco, LO, TCO, Vårdförbundet, Konkurrensverket eller Nämnden för offentlig upphandling.

Saco skriver i sitt remissvar att kravet på att vinst inte får utdelas är ett rent formkrav som inte har något att göra med verksamhetens inriktning eller innehåll. I den mån det finns en verklig grund för promemorians farhågor bör sådana risker hanteras genom de avtal som upprättas.

LO anför att graden av vinstintresse i verksamheten inte är avgörande för hur väl den privata aktören sköter sitt uppdrag. Det är väl fungerande institutioner, regler och ersättningssystem som är avgörande för hur väl privata aktörer fungerar på skattefinansierade områden.

Folkpartiet delar till fullo dessa synpunkter.

Socialstyrelsen konstaterar också att erfarenheten från deras tillsynsverksamhet är att skillnader i vårdens medicinska kvalitet inte kan knytas till ägar- eller driftsformer.

Herr talman! Folkpartiet anser att det behövs mer nytänkande och fler privata alternativ inom vården i motsats till regeringen och dess stödpartier Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De vill i stället förbjuda att vårdföretag med vinstintresse, det vill säga de allra flesta vårdföretag, bedriver sjukhusvård på uppdrag av landstingen. Ett förbud kommer att bli förödande för patienterna och vårdens utveckling. De sjukhus som i dag bedrivs av privata entreprenörer, S:t Görans sjukhus i Stockholm, Lundby sjukhus i Göteborg och Simrishamns sjukhus, får visserligen vara kvar så länge deras avtal räcker. Men 2011 är det tydligen slut, och då får avtalen inte förlängas. Dessa sjukhus – vad vi har kunnat ta reda på – bedrivs på ett bra sätt både för patienterna och för deras uppdragsgivare sjukvårdshuvudmännen.

Vi kan inte se några risker med att sjukhus läggs ut på entreprenad till företag med vinstintresse så länge inte försäkringspatienter ges en bättre eller mer tillgänglig vård än den som erbjuds till patienter vars vård finansieras med offentliga medel. Jag hänvisar igen till vad jag citerade i början av mitt anförande där Saco angav att sådana risker bör hanteras med hjälp av de avtal som upprättas.

Herr talman! Runtom i Europa välkomnas privata vårdgivare. Man går mot partnerskap mellan offentlig finansiering och privat och offentligt producerad vård. Varför kan inte svensk sjukvård göra detsamma? Det är, om något, att se till patienternas bästa.

En mångfald av vårdgivare ökar också möjligheten att säkra tillgången till kvalificerad personal. Arbetsgivare inom hälso- och sjukvården behöver skapa kortare beslutsvägar, öka inflytandet för de anställda och förbättra utvecklings- och karriärmöjligheterna. Den offentliga sektorn har en hel del kvar att göra.

Det är med mångfald som vårddyrkena kan attrahera nya medarbetare. Ett förbud mot privat driven sjukvård minskar dessutom de många vårdutbildade kvinnornas möjligheter att välja arbetsgivare och ta sig ur en ohälsosam ”inlåsnings”. Vårdförbundet tillhör kritikerna av stopplagen av bland annat det skälet.

Det är beklagligt att regeringen och stödpartierna inte vill se vården som en bransch i tillväxt. Folkpartiet vill göra det bästa av den genom att

tillåta privata utförare av offentligt finansierad vård, men också låta privata vårdgivare ta emot utländska försäkringspatienter, som det landstingsägda Stockholm Care tillåts göra. Det skulle öppna helt nya möjligheter för en framtidsmarknad med allt vad det innebär av jobb och tillväxt. Till exempel får S:t Görans sjukhus i dag däremot inte ta emot utländska patienter om de inte är förmedlade av Stockholm Care. Tala om dubbelmoral!

Herr talman! Allians för Sverige står för en alternativ utveckling – en startlag, som ska omfatta bland annat följande:

- Ja till alternativa vårdgivare och entreprenörer.
- Ett lagstöd för ”avknoppning”; vårdpersonal ska kunna ta över driften av en verksamhet.
- Ett ”avknoppningsstöd” som ger personalen förutsättningar att förbättra sig.
- Åtgärder för utveckling inom landstingens verksamhet så att personalinflytandet kan öka. Landstingen bör redovisa omfattningen av ”intraprenadverksamhet” med uppgift att utöka andelen årligen.
- Försöksverksamhet med utmaningsrätt i något landsting eller någon region.
- En översyn av lagstiftning, regelverk och institutioner så att konkurrensneutralitet skapas mellan vårdens olika aktörer. Lagen om offentlig upphandling bör ses över så att tjänstehandel inom vården kan underlättas.

Herr talman! För Folkpartiets del står vi kvar vid de beslut som har fattats tidigare i riksdagen om en offentligt finansierad vård och en vård som ges efter behov och det prioriteringsbeslut som vi har varit överens om här i kammaren.

Herr talman! År 2002 var den privata delen av omsättningen inom primärvården 18 %, sjukhusvården 6,8 %, psykiatri och äldreomsorg 10,5 %. Är det här siffror som skrämmer regeringen? Jag förväntar mig ett svar från statsrådet Ylva Johansson på denna fråga. Är svaret ”ja, det här är en farlig utveckling”, vill jag också ha svar på vad det är för fakta hon och regeringen grundar detta på.

För människor i Sverige är nog de långa väntetiderna mer skrämmande. Riksrevisionens granskning av den särskilda satsningen på tillgänglighet visar att människor står i vårdköer, trots regeringens satsning på 37,5 miljarder under 2002–2004. Det är sådant som får alltför svenskar att teckna privata sjukförsäkringar – i dag är det långt över 100 000 som gör det. Det är väl de som i dag går i en gräddfil.

Jag ser att den framlagda propositionen kommer att öka människors osäkerhet och därmed riskera att öka efterfrågan på privata försäkringar. I det sammanhanget blir det naturligtvis rent privata sjukhus, där patienterna själva eller deras arbetsgivare i vissa fall får bekosta den vård som ges. Den utvecklingen vill inte vi i Folkpartiet ha.

Herr talman! Folkpartiet vill ha en god, offentligt finansierad vård med korta köer för alla. Det kan man åstadkomma bland annat genom att släppa fram alternativa vårdgivare som kan hjälpa till att ta bort köerna.

Vi vill ha en startlag i stället för en stopplag och skapa utrymme för nya företag som kan göra vården till en av Sveriges bästa framtidsbranscher.

Anf. 8 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Kerstin Heinemann säger att hon inte kan se några risker med gräddfiler och aktieutdelning. Nej – och det är precis en sådan naiv inställning som skrämmer mig. Jag tror att med en sådan finns det stor risk att vi i framtiden inte längre har en likvärdig och solidariskt finansierad sjukvård, en sådan som också Kerstin Heinemann säger sig vara anhängare av. I och med att man säkerställer att vi har en solidariskt finansierad, likställd och likvärdig sjukvård, tillgänglig för alla, måste vi också vara beredda att ställa upp de spelregler som är nödvändiga för att vi, också med hjälp av entreprenörer, ska driva utvecklingen av sjukvården.

Det är inte så att vi i Sverige skiljer oss från andra länder när det gäller viljan att välkomna entreprenörer. Vi gör det i Sverige, och man gör det i många andra länder. Det som framför allt kännetecknar de allra flesta länder är att entreprenörer har kommit in snabbast i de områden där man expanderar och bygger ut nya enheter. I Sverige har det framför allt varit inom primärvården och äldreomsorgen, där man har kunnat se flest entreprenörer.

Vi bygger just inga nya sjukhus i Sverige. Tvärtom har det snarast varit så att den medicinska utvecklingen har gjort att man kanske behöver något färre sjukhus. Vi ser precis samma utveckling i andra länder. I till exempel England är det just dessa *treatment centres* som man bygger ut, och det är där man bjuder in entreprenörerna att delta. Det är en naturlig utveckling och ingenting som strider mot den syn som jag har på sjukvården.

Kerstin Heinemann säger att hon vill se vården som en bransch, en framtidsbransch eller utvecklingsbransch. Då skulle jag vilja ställa frågan: Ska vården vara en bransch vilken som helst? Och om den inte ska vara det, vad är det i så fall som skiljer sjukvården från någon annan bransch? På vilket sätt ställer det krav på den här kammaren att ställa upp spelregler för hur den branschen ska utvecklas?

Anf. 9 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik:

Herr talman! Gräddfil är ju vad vi har i dag på grund av att vården inte klarar av att ta emot de patienter som behöver vård. Jag tog som exempel: Vad är det som gör att människor och företag, nu senast HSB, tecknar försäkringar för att deras anställda ska komma fram i kön? Det kallar jag gräddfiler.

Vad vi vill är naturligtvis att man ska ha möjlighet att få en vinst på ett företag. Men vi vill, som jag sade i mitt anförande, ha regler för att den som får en offentlig finansiering för sin sjukvård ska få använda de resurser man har i första hand till de patienter som man har fått betalt för av skattemedel. Finns det sedan ett utrymme där vi arbetar bort köerna är det svårt att se varför man inte skulle kunna få använda det utrymmet för att till exempel ta emot utländska patienter.

Herr talman! Framtidsbransch – jag vet inte om ordet bransch är fult. Statsrådet sade själv i sitt anförande att vi har en väldigt bra vård i Sverige och att vi är duktiga. Jag håller med om det. Kan vi utveckla den

branschen – kalla det bransch, för det handlar inte om marknad, eller kalla det vårdområde – varför skulle inte det kunna vara en väldigt bra utveckling för Sverige och för att skapa nya jobb? Vi skulle också kunna ta emot utländska patienter, som Stockholm Care gör. I dag har vi haft svårt att sälja och kunna komma ut med våra kunskaper på andra marknader i andra länder. Jag vill se sjukvården som någonting som är väldigt bra både för patienterna och för Sverige, som kan öka antalet jobb och bidra till inkomster för staten. Det är inte en bransch vilken som helst på marknaden. Varför ska vi inte använda den kapacitet som vi har?

Anf. 10 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Ett sjukhus som läggs ut på entreprenad och är offentligt finansierat är en del av den offentligt finansierade sjukvården, och det är fortfarande landstingets ansvar. Det man försöker göra om man samtidigt säger att man kan ha en helt annat finansiering, från ett helt annat håll, är att säga att det här sjukhuset kan vara två saker samtidigt. Jag tror att det är väldigt svårt att vara två saker samtidigt som har helt motstridiga drivkrafter för sin utveckling. Det är ju så att den som vill ta emot privata patienter kan göra det, därför att då kan man vara ett privat sjukhus. Det har vi i Sverige, och det öppnas också en del nya privata sjukhus som finansieras helt och hållet av privata försäkringar och privata patienter. Den möjligheten finns ju.

Vill man vara en del av den offentligt finansierade sjukvården är det rimligt att man säger nej till gräddfiler och nej till patienter som kan köpa sig en bättre eller snabbare vård än andra.

I motsats till Kerstin Heinemann tror jag att försäljningen av privata sjukvårdsförsäkringar kraftigt kommer att minska när vi nu genomför vårdgarantin. Som jag sade i ett tidigare replikskifte skulle jag vilja gå så långt som att säga att det i princip innebär en köfri vård, därför att den väntetid som då kvarstår är mycket begränsad och kommer i de allra flesta fall att vara en eller två månader. Det är ofta den omställningstid man behöver innan man genomgår en större operation.

Jag gör en jämförelse med utvecklingen i England, där man nu tack vare den utbyggnad man håller på med vill genomföra en vårdgaranti på 18 veckor, till skillnad från våra 90 dagar. Där har man sett ett totalt fall i försäljningen av privata sjukvårdsförsäkringar, tack vare att man genomför den nya vårdgarantin.

Jag vill avsluta med att säga, herr talman, att jag gärna vill se en utveckling av sjukvården, men jag tror att det är viktigt att markera att sjukvården inte är en bransch vilken som helst. Den bör inte utvecklas av samma krafter som andra branscher. Den bör inte heller styras av samma drivkrafter som andra branscher. Sjukvårdens utveckling ska inte styras av branschen, utan av patienten i centrum.

Anf. 11 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik:

Herr talman! Vårdgaranti hade vi, men när Socialdemokraterna kom tillbaka till makten avskaffades den. Det är tråkigt för våra patienter att det har tagit så många år. Det är väl tio år sedan den avskaffades när den nu ska införas. Det har naturligtvis skapat väldigt mycket lidande för många människor, och det har också skapat en marknad för privata försäkringar.

Jag tycker att det är jättebra om vårdgarantin kommer. Meningen med vårdgarantin när den borgerliga regeringen genomförde den var just att ta bort köerna och att slippa detta med privata försäkringar.

Det är som jag sade i mitt anförande, och som jag har sagt här. Folkpartiet vill inte ha några gräddfiler i vården. Vi står självklart för att vi ska ha en offentligt finansierad vård och att vården ska ges efter behov. Men när alla vårdköer eventuellt är borta, för både landstingen och andra, kan det kanske skapas utrymme för att ta emot patienter till exempel från andra länder och ge vård och få in en vinst. Det kanske inte heller är så dumt för landstingen, som aldrig går med vinst utan ständigt med under-skott.

Jag tror inte att en vård som utvecklas och expanderar i Sverige skulle vara någonting som sker på marknadens villkor. Vi får snarare många privata alternativ, många idéer som kommer in och många olika inriktningar. Det har vi i dag i många av *non profit*-företagen. De behöver också få ett stöd för att kunna fortsätta vidare. Vi kommer då att få en ännu bättre utveckling inom svensk sjukvård.

Varför inte göra det möjligt för andra länder att ta del av väl kvalificerad personal och framstående medicinsk utveckling? Det tycker vi skulle vara viktigt både för Sverige och för världens utveckling här.

Anf. 12 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är med sorg jag kan konstatera att propositionen om en stopplag nu har anlänt till riksdagen. Det är sorgligt för de patienter som står i vårdköer runtom i vårt land. För dem är bristen på tillgänglighet det största problemet i svensk sjukvård. För mig är de långa köerna den stora utmaning som vi politiker har att ta oss an och lösa.

Det tycker tydligen inte Ylva Johansson, eftersom hon har lagt fram ett förslag som kommer att tillskapa mindre vård, även om hon själv i en interpellationsdebatt som vi hade den 14 april försökte säga: Det är så lite och så obetydligt att det inte betyder någonting. Nej, då hade det varit bättre att låta bli.

I den debatten sade Ylva Johansson också att de tre privata entreprenörer som finns sköter sig på ett bra sätt och presterar bra vård. Trots att de är välartade barn ska de tydligen ändå tuktas. Men lydiga barn behöver inte tuktas. De behöver uppmuntras så att de kan växa vidare.

Ändå vill Ylva Johansson ha ett systemskifte. Det är faktiskt Ylva Johansson som föreslår ett systemskifte när hon bryter den utvecklingslinje som vi har påbörjat i Sverige. Den utveckling som har börjat gro och spira och som skulle kunna innebära någonting nytt vill hon nu stoppa med sin stopplag.

Ylva Johansson har fått uppdraget att baxa igenom förslaget. Hon har lärt in ett antal kodord ska skrämma in väljarna i det socialdemokratiska båset. Lyssna, ska ni få höra: Gräddfil! Vinst! Marknad! Sälja ut! Visst låter det hemskt. Men vad innehåller det egentligen? Låt oss syna orden.

Vad innebär gräddfil? Kristdemokraterna och alliansens partier anser alla att vården ska vara gemensamt finansierad. Ibland försöker Ylva Johansson ge sken av någonting annat, men så är det inte. Det är inte sant. Det är gemensam finansiering.

Ingen av de entreprenörer som i dag har uppdrag har skapat några gräddfiler. Det bekräftar också Ylva Johansson. Vårdföretagen följer

landstingens princip om vård på lika villkor. Annars missköter man sitt uppdrag och bryter mot sitt avtal

Men ibland har de större kapacitet än vad det egna landstinget vill eller kan beställa. Då kan man nyttja den kapaciteten och fylla på med patienter från andra landsting, från Försäkringskassan eller från företag.

Det påverkar inte landstingens patienter negativt utan positivt. De får tillgång till vården snabbare när människor frivilligt med egna medel väljer att betala sin vård två gånger och faktiskt kliver ur kön.

Det finns inga gräddfiler, och det vet Ylva Johansson också. Ändå ska detta hjärnspöke förbjudas.

En annan myt är att skattemedel inte ska kunna omvandlas till vinst, som det heter. Vinst i vården är fult, och det är omoraliskt. När det gäller läkemedel är dock vinst helt accepterat också av Socialdemokraterna, eftersom ingen stopplag har aviserats på det området. Det gäller också försäljning av alkohol, bilprovning eller någonting annat.

Vinst är arbetsresultat som uppnås om man organiserar effektivt och hushållar med resurser i stort och smått samtidigt som man ger god vård och bra bemötande. Det är välskött verksamhet, helt enkelt. Men det är alltså omoraliskt i Socialdemokraternas Sverige. Vårdmonopol visar ofta underskott, och det betraktas som okej.

Vinstutdelning kan konkurrera med medicinska och sociala mål, sade Ylva Johansson i sitt interpellationssvar till mig. Det är nonsens. Det är klart att vårdföretagen vill göra bra ifrån sig. De vill ha nöjda patienter och nöjd personal, och så är det i dag. Det vet vi. Vi har sett i statistiken att de lyckas bättre, och de gör det till en lägre kostnad. Det gäller både personalens trivsel och nöjda patienter.

Deras verksamhet ger mer vård för pengarna, och mer vård kortar köerna. Så enkelt är det. Det är vad Ylva Johansson vill säga nej till. Syftet med vinstsnacket är att stänga ute alla vårdföretag från sjukhusvården. Därmed mister man den positiva draghjälp man kan få från landets vårdföretag.

Det förlorar patienterna på. Ingen av entreprenörerna har utdelat någon vinst på ett otillbörligt sätt. Men det kanske kan uppstå, och därför ska det förbjudas. Det är ytterligare ett hjärnspöke.

Det talas om att man ska leka marknad och sälja ut. Det är struntprat. Vi har en gemensam finansiering av vården. Vi har tidsbegränsade entreprenadavtal med vårdentreprenörerna. Är man inte nöjd kan man anlita en annan person. Det finns redan en mängd spelregler som reglerar marknaden. Jag har inte sett någon som har köpt ett sjukhus med hull och hår.

Herr talman! Ylva Johansson säger att hon lägger fram denna stopplag för att säkerställa den höga nivån inom vården. Vi kristdemokrater och alliansens partier vill inte bara säkerställa vården och vårdens kvalitet. Vi vill också höja nivån. Det är kanske det som utgör skillnaden. Att öka tillgängligheten är vår högsta prioritet. Det gör man med en startlag och inte med en stopplag.

Vi är intresserade av att utveckla och förnya kvalitet och tillgänglighet i vården. Det vill vi göra via privata entreprenörer, via kooperativa entreprenörer och via ideell verksamhet. Vi vill därför stoppa stopplagen. Vi har lagt fram förslag om en startlag som ska minska köerna och ge

mer vård för patienterna och mer inflytande och kortare beslutsvägar för personalen. Det vill vi genomföra år 2006.

Herr talman! Konsekvenserna av en stopplag märks inte omedelbart. Men den blir till en signal som på sikt kommer att strypa patienternas tillgång på vård och vårdens effektivitets- och kvalitetsutveckling på ett mycket negativt sätt. Det har Konkurrensverket förstått. Det har LO:s Kommunal förstått. Det har Vårdförbundet förstått. Det har Läkarförbundet förstått. Alla de har sagt nej till stopplagen.

Det är uppenbarligen bara vänsterkartellen – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – som inte har förstått det. Därför ska patienterna drabbas. Därför är detta en sorglig dag.

Anf. 13 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Om argumenten tryter, höj rösten eller argumentera mot något annat än det som faktiskt står i propositionen. Nu kanske Maria Larsson inte har hunnit läsa propositionen ännu och argumenterar därför mot något annat än det vi faktiskt föreslår.

Men det finns en sak som Maria Larsson säger väldigt tydligt och som jag gärna vill kommentera. Hon säger så här: Vi vill ha en gemensam finansiering. Men, säger hon samtidigt, om vi har problem med köer inom vården, då är det ett bra sätt att lösa det genom att vissa ska betala ur egen ficka eller med privat försäkring. På det viset kommer vi till rätta med ett allvarligt problem inom vården. Ja, det är precis det som är problemet med er politik. Den gemensamma finansieringen är en läpparnas bekännelse. Samtidigt säger ni, och du sade det själv i talarstolen alldeles nyss, att det är bra om man kan lösa problemen genom att några ska betala ur egen ficka och att man därmed löser ett allvarligt problem inom sjukvården.

Här skiljer vi oss åt. Vi anser att vi ska ha en gemensam finansiering och att vi ska ha det hela vägen ut. Och vi ska ta ett gemensamt politiskt ansvar för de problem och utmaningar som vi har i sjukvården. Det är därför som vårdgarantin är ett väldigt viktigt steg.

Jag vill också säga att det är märkligt att göra jämförelser med läkemedelsindustrin. Läkemedelsindustrin är inte en del av den offentligt finansierade sjukvården. Läkemedelsindustrin driver ingen verksamhet på entreprenad av sjukvårdshuvudmännen. Läkemedelsindustrin agerar på en fri marknad. Och man köper läkemedel från läkemedelsindustrin, på samma sätt som det finns privata sjukhus som säljer sjukvård på en marknad och där kunden ibland är landstinget. Den verksamheten kan man jämföra. Men om man vill ta över och driva ett helt sjukhus på entreprenad och vara en del av den offentligt finansierade sjukvården, då kan man inte göra jämförelser eller dra några paralleller till läkemedelsindustrin.

Anf. 14 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Välkommen till verkligheten, Ylva Johansson! Det är i Socialdemokraternas Sverige som gräddfilerna, enligt Ylva Johanssons definition, redan finns. Nästan 260 000 människor i det här landet har inte tilltro till att ni i regeringen kan ge dem vård i tid. De har valt att betala sin vård två gånger. De har valt att skaffa en privat försäkring som kan ge dem vården i tid. Det är en misstro mot regeringen, det är en miss-

tro mot oss politiker i stort som jag beklagar. Men det är ni som har tillskapat gräddfilen.

Det som händer med en stopplag, Ylva Johansson, är precis det här: Fler personer kommer att tvivla på de offentligas möjlighet att ge dem vård i tid. Fler personer kommer med stopplagen att välja att köpa en privat försäkring därför att den totala vårdproduktionen minskar.

Din tes tycks vara att alla ska ha det lika dåligt. Min tes är en helt annan. Jag vill skapa mesta möjliga vård i det här landet för att så många patienter som möjligt ska få tillgång till vården så snabbt som möjligt. Här skiljer vi oss åt. Det är alldeles uppenbart och tydligt. Men gräddfilerna, enligt Ylva Johanssons definition, är befintliga i Sverige i dag och är tillskapade av en socialdemokratisk regering.

Anf. 15 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, vi har inte gräddfiler i svensk sjukvård, och vi ska inte ha det heller. Det är det vi vill säkerställa med den här propositionen.

Vi har en privat sjukvårdsmarknad. Vi har haft det länge. Vi kommer förmodligen att ha det också i framtiden. Den är en mycket, mycket begränsad del av svensk sjukvård. Jag har inga planer på att lägga fram några nya förslag på hur vi ska begränsa den marknaden. Jag tror att den kommer att minska av sig själv allteftersom den gemensamt finansierade sjukvården klarar av alltmer och kan göra det i allt snabbare takt, och det är precis den utvecklingen som sker.

Jag tycker att det är lite intressant att höra när Maria Larsson tar i här för att liksom jobba upp sig i engagemang, för då hör vi att landstingsdriven sjukvård, ja, den är lika dålig för alla. Men i den entreprenad-drivna sjukvården där är det kortare köer, där är patienten nöjdare, där är personalen nöjdare, där är det mer utvecklingskraft, där får man mer för pengarna och där är det högre kvalitet.

De jämförelser som är gjorda av kvaliteten i den offentligt drivna sjukvården och den som är entreprenad-driven visar att det inte finns någon saklig grund för att göra en sådan skillnad. Det går inte att dra generella slutsatser om skillnader i kvalitet utifrån några undersökningar som är gjorda eller på någon som helst vetenskaplig grund. Jag tror inte heller att det är särskilt många i Sverige som skulle ställa upp på den beskrivningen.

Det ska bli intressant att se vad som kommer att hända efter det att riksdagen har ställt sig bakom propositionen, som jag hoppas att man kommer att göra innan sommaren. Vi får se om det blir en sådan våt filt över utvecklingen inom svensk sjukvård, för om det är så är drivkrafterna i dag i svensk sjukvård gräddfiler och aktieutdelning. Det tror jag inte att det är, och det bör det inte heller vara i framtiden.

Anf. 16 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag noterar att Ylva Johansson har ett ganska dåligt recept för att bemöta min tes om Ylva Johanssons tes om gräddfiler. Det var ett väldigt platt svar, för det var ju sanningen som jag presenterade. Socialdemokraterna har tillskapat det som du kallar för gräddfiler.

Vi vill skapa mesta möjliga vård för att köerna ska bli så korta som möjligt. Det är bra sjukvård. Bra kvalitet har vi. Det har vi i mycket av den offentligt drivna vården, fast vi kan inte vara riktigt säkra eftersom

kvalitetsjämförelserna inte finns på bordet i dag i tillräcklig utsträckning, inte i den utsträckning som jag skulle vilja. Men att inte kunna försvara förslaget bättre än så tycker jag är beklagligt.

Jag tycker också att det finns en stor inkonsekvens i Ylva Johanssons förslag, nämligen när det gäller Stockholm Care, som ju är landstingsdrivet och offentligt drivet men som får öka sin andel av utländska patienter. Här får alltså Stockholm Care och andra offentligt drivna sjukhus fortsätta med sina gräddfiler för utländska patienter. Det ska vi alltså tillåta i Sverige. Men vi ska förbjuda svenskar i Sverige att få ta del av vården. Är det detta som är tanken? Och det är inte bara någon högspecialistvård som ges av Stockholm Care, utan det är ganska enkla saker som förlossningar, behandling av grå starr, inkontinens och så vidare.

Det finns en otrolig inkonsekvens i det här förslaget. Jag tycker, som sagt var, att det är en sorglig dag för riksdagen när vi ska behöva ta emot den här propositionen.

Anf. 17 INGRID BURMAN (v):

Herr talman! Det här verkar vara en debatt som rör många och vida områden och inte enbart den proposition som läggs fram till riksdagen just nu.

Jag ska börja med att säga att jag delar uppfattningen att vi har en bra sjukvård i Sverige om vi gör en internationell jämförelse. Det är vad många utredningar visat. Jag delar också den ambition som tidigare talare har redovisat, att vi ändå behöver utveckla den svenska sjukvården. De tre partier som står bakom den här propositionen har ju också, som alla vet, den ambitionen. Bland annat presenterar vi en vårdgaranti som ska lösa delar av ert problem, nämligen tillgängligheten.

Men, som sagt, det är ju inte det som debatten i dag ska handla om, utan den ska handla om propositionen om driftsformerna för sjukvården. Det är en bra proposition, för den innebär att driften av sjukhus inte kan överlåtas till någon som planerar att driva verksamheten i syfte att ta ut vinst. I syfte att ta ut vinst – där hör ni begränsningen! Det vill säga att propositionen syftar till att hålla vinstintresset borta från vården. Där hörde ni det andra bärande motivet.

Min tolkning av vad jag har hört hittills i debatten av dem som säger att det här är en förfärlig lagstiftning är att de vill ha in vinstintressen i vården, för lagstiftningen säger att den ska vara borta. De säger: Vi vill att verksamheten ska drivas av dem som har syfte att dela ut vinst. Det är vad jag har hört i debatten hittills.

Propositionen tydliggör att sjukvård inte är och inte heller ska vara en produkt vilken som helst på en marknad, att vård av sjuka inte är en affärsverksamhet som ska drivas i syfte att dela ut vinst.

Debatten kring den här propositionen har pågått under en längre tid. Den har pågått här i Riksdagshuset i form av seminarier. Den har pågått i medier. Och en rad marknadsinriktade organisationer och tidningar har, liksom Moderata samlingspartiet och dess stödpartier, kraftigt argumenterat för att sjukvården ska vara just en marknad.

Man har talat om tillväxt, och man har talat om hur man så att säga löser upp det som man tycker är sjukvårdens problem.

Men tillväxt är inte alltid av godo. Det beror på vad som styr tillväxten. Är det vinstintresset som styr tillväxten så att sjukvården söker sig

dit där vinsten finns att hämta, eller är det människors behov som styr tillväxten så att sjukvården söker sig dit där människors behov finns? Därför kan man inte tala om tillväxt rakt av om man inte också talar om de mekanismer som styr tillväxten.

Ett land har hunnit ganska långt när det gäller marknad och sjukvård, och det är USA. Där dör nästan 200 000 människor varje år på grund av fel sjukvård, för att inte tala om alla som dör på grund av att fel sorts sjukvård växer. Det här är kunskap, och det här är erfarenheter av en marknadsstyrd sjukvård som vi behöver fundera över också i Sverige.

Jag läste en krönika av Göran Rosenberg i DN för någon vecka sedan. Han citerade en professor vid Harvard som heter Arnold S Relman. Relman skriver:

”Ett rent marknadsekonomiskt skäl till varför sjukvård i grunden inte kan vara en affärsverksamhet är det faktum att det i grunden inte rör sig om en ’symmetrisk’ transaktion mellan jämbördiga parter på en fri marknad. Den sjuke ’köparen’ är per definition en svagare part, fysiskt och psykiskt underlägsen, sämre informerad, ofta oförmögen att själv kontrollera ’transaktionen’.”

Professor Relman skriver också:

”Sjukvårdens bärande relation är ett relationsbaserat förtroende mellan läkare och patient, inte ett marknadsbaserat affärskontrakt mellan säljare och köpare.”

Det här tål att funderas över när man säger att det här är en förfärlig lagstiftning eftersom den tar bort vinstintresset ur sjukvården.

Hälften av oss i socialutskottet besökte USA i januari. Vi var där för att titta på sjukvårdssystemet. Vi träffade företrädare för *non profit*-verksamhet, icke vinstdriven verksamhet, och de flesta som vi träffade sade: Sverige har ett bra sjukvårdssystem, vårda det, värna det. Vi önskar att vi hade det här i USA i dag.

Tittar vi på USA ser vi att vinst- och marknadstänkandet där har gått långt. Vi ser också i statistiken att det har lett till världens dyraste och mest ojämlika sjukvård. Detta är statistiska faktum. En liknande utveckling i Sverige skulle leda till en försvagning av den kollektivt finansierade sjukvården, en förstärkning av den dynamik som driver upp de samlade sjukvårdskostnaderna och vidgar de sociala klyftorna. Vi i de tre partier som står bakom den här propositionen vill inte ha en sådan utveckling.

De som debatterar för sjukvårdens omvandling till affärsverksamhet är många, de är mäktiga, och de är högljudda. Och förslaget att sjukhus som drivs med offentliga medel inte får dela ut vinst till aktieägarna har mötts av ett ramaskri. Det står inte i rimlig proportion till det nu framlagda förslaget. Vad debatten handlar om är ju faktiskt inte ett eller annat privatdrivet sjukhus – det må heta S:t Göran, Lundby eller något annat – utan den handlar faktiskt om vilka drivkrafter som ska bestämma sjukvårdens tillväxt i vår del av världen, i Sverige och också i Europa där det pågår en liknande diskussion. Ska det handla om vinstintressen eller om människors behov? Det är det som debatten handlar om just nu.

Jag har förstått att Moderata samlingspartiet och dess stödpartier avser att göra frågan till en valfråga. Och vet ni vad? Jag välkomnar det. Jag välkomnar den debatten eftersom den i grunden tydliggör två olika synsätt – det som jag och Vänsterpartiet står för, att sjukvård ska ges och utformas och växa utifrån människors behov, och alliansens synsätt, att

sjukvården ska vara en vara på en marknad där affärsintressena ska verka, och där vinsten ska vara drivkraft för tillväxt.

Jag vet att många nu kommer att begära replik på mitt anförande och säga att jag övertolkar. Men lyssna på vad som sägs i lagstiftningen: Dela inte ut vinst till aktieägarna. Inga gräddfiler i vården.

Det är alltså de grundläggande delarna. Och det är denna lagstiftning som den samlade borgerligheten vill ta bort. Och vad säger man då när man gör sin tolkning? Jo, man säger: Vi vill ha fritt fram för att vinstintresset ska vara en drivkraft i vården. Jag kan inte höra något annat.

Jag hade tänkt hålla ett mycket längre anförande. Men debatten var så engagerande, så jag får återkomma till resten vid ett annat tillfälle.

Anf. 18 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det blir fler debatter, så det är nog inte förgäves arbetat, Ingrid.

Jag förstår att du tycker att detta med vinst är otäckt. Det har du beskrivit på ett alldeles tydligt sätt från talarstolen. Men jag skulle vilja ställa en fråga. Om det skulle vara så att det blir mer vård med vinst än utan vinst, vad skulle Ingrid Burman då välja? Det är min första fråga.

Sedan har jag läst propositionen, och på s. 39 står det några meningar som jag tror att Ingrid Burman tycker om. Där står det:

”Det finns inte skäl att lagreglera primärvården. Utvecklingen skall dock följas. En kontrollstation år 2009 skall upprättas för utvärdering av utvecklingen inom primärvården.”

Jag tycker att det skulle vara jättespännande att få höra lite grann vad den här kontrollstationen ska titta på. Jag förstår att det är lite svårt för Ingrid Burman att acceptera att den här förfärliga vinsten, som vi hörde talas om, är tillåten inom primärvården för de entreprenörer som vi har. Är den här kontrollstationen till för att faktiskt också exkludera entreprenörerna från primärvården?

Anf. 19 INGRID BURMAN (v) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att ta upp detta med vinst. Jag är övertygad om att Maria Larsson vet att det som sägs i propositionen är att vi inte vill ha vinstutdelning. Det är också vad jag noga försökte hålla mig till i talarstolen.

Många verksamheter drivs i dag med vinst. Det är bra om man omsätter det till att höja kvinnors löner i verksamheten, om man omsätter det till att köpa ny och bättre röntgenutrustning och om man så att säga plöjer ned det i att vidareutveckla verksamheten.

Det är så märkligt när jag nu hör de borgerliga partierna säga: Det är jättefarligt om vi inte får använda pengarna till att ge aktieägarna vinstutdelning eftersom det måste vara det primära. Och när ni nu lägger fram ett lagförslag där det sägs att vinsten ska användas till exempel till att höja lönerna för kvinnor i vården eller till att köpa in ny och bättre utrustning, då läggs det en död filt över sjukvården.

Jag tycker att detta är en mycket intressant argumentation.

När det gäller primärvården finns denna kontrollstation där bland annat därför att vi har sett att alltmer av den sjukhusanknutna vården flyttas ut till öppenvård. Det är en bra utveckling. Men om den här utvecklingen pågår och påskyndas för att man där ska kunna skapa det som vi ibland

uttrycker som gräddfiler, att privata försäkringspatienter ska gå före och bland annat åsidosätta prioriteringsordningen, nu när vi sätter stopp för blandfinansiering i den slutna vården, så behöver vi se hur den utvecklingen sker. Och om detta innebär att man bakvägen smyger in gräddfiler i vården, då ska vi använda oss av kontrollstationen.

Prot. 2004/05:112
26 april

Remissdebatt

Anf. 20 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Om jag har förstått saken rätt har varken Ylva Johansson eller Ingrid Burman egentligen tyckt att någon av de privata entreprenörer som nu ska förbjudas i sitt fulla utövande när det gäller blandfinansiering och annat misskött sig, inte heller när det gäller att använda vinsten på ett felaktigt sätt. Så det som ni ska förbjuda nu har inte förekommit. Låt oss först konstatera det.

Men icke förty är det tydligen så att det fortsatt också ska vara tillåtet att göra vinst i primärvården, förutsatt att primärvården inte får mera inslag av specialistsjukvård. Men om det blir så ska den också förbjudas. Är det så jag ska tolka Ingrid Burman?

Anf. 21 INGRID BURMAN (v) replik:

Herr talman! Jag tror ändå att Maria Larsson har uppfattat debatten kanske rätt – eller kanske fel. Maria Larsson sade här i talarstolen att det vi lagstiftar mot är hjärnspöken – sådant som inte finns. Det upprepade Maria Larsson flera gånger. Sedan säger hon: Det här är en jättefarlig lagstiftning, för den kommer att stjälpas hela den svenska sjukvården. Det är vad Maria Larsson sade här i talarstolen, kanske med något andra ord.

(MARIA LARSSON (kd): Ja, med något andra ord.)

Någon annan slutsats kan jag inte dra.

Är det nu hjärnspöken? Ja, i de verksamheter som finns i dag har man valt att inte dela ut vinsten, utan man har valt att plöja ned vinsten i sjukvården. Jag tror att det också gäller Simrishamn, men jag är lite osäker där. Med Lundby är det väl så, och med S:t Göran är det så.

Det innebär att man, när man ändrar sina stadgar och inte har som syfte med sin verksamhet att dela ut vinst, kan fortsätta som entreprenör. Men om man har som syfte att jobba med sjukvård och att dela ut vinst till aktieägarna har vi det som vi vill förbjuda. Är då detta ett hjärnspöke eller inte? Ja, det överlåter jag till Maria Larsson att avgöra.

När det gäller primärvården ska Maria Larsson tolka mitt svar precis så som jag sade: Är det så att man använder överföringen av vård till att skapa breda gräddfiler med försäkringspatienter som går före i prioriteringsordningen, ja, då ska vi använda detta med kontrollstation. Det var mitt förra svar, och det är mitt svar nu.

Anf. 22 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Det verkar vara en glädjens dag för Ingrid Burman och kanske en sorgens dag för några av oss andra.

Jag har ändå ett par frågor som jag vill ställa denna dag med det engagemang som Ingrid visar för de här frågorna. Regeringen har ju haft en utredare, Pär Axel Sahlberg, som verkligen har satt sig in i frågan om vinst för vården. När han skrev fram sitt förslag tillsammans med sin

utredare kom han ändå fram till att det skulle vara okej att få ha vinst i sjukvården, på sjukhusen.

Häromdagen kunde jag läsa att Ola Johansson i Dagens Medicin uttryckt sig mycket kritiskt till förslaget. Som huvudsekreterare i utredningen, som ni säkert har läst och som är mycket imponerande, säger han att regeringens förslag är att garantera ett sätt att låta den politiska instabiliteten i vården bestå. Han säger också att det är väldigt olyckligt att man inte släpper in all den kompetens som finns i de privata vårdföretagen. Bland annat pekar han på ledningskompetensen.

Min ena fråga till Ingrid Burman är: Har Ingrid Burman inte alls tagit till sig detta?

Min andra fråga gäller återigen det här med primärvården. Jag tycker att det är väldigt viktigt att få ett besked. Väldigt många av oss ute i Landstings-Sverige har lagt väldigt mycket av avtal i primärvården. Vi utvecklar nu närsjukvårdskoncept. Mycket personal har själv tagit över och driver verksamheten med vinst. Kommer detta att bli förbjudet?

Anf. 23 INGRID BURMAN (v) replik:

Herr talman! Jag börjar med utredningen. Det är sant att propositionen inte harmoniserar med utredningen. Bland annat sades där att man också skulle gå vidare och reglera primärvården. Det var inte uppdraget, men man lade fram det förslaget just därför att man inte ville ha blandfinansiering. Jag sympatiserar med det förslaget. Just detta att man kan använda en utvidgad primärvård till att skapa vad vi ibland slarvigt kallar för gräddfiler och bryta sönder prioriteringsordningen och så vidare menar jag kan bli ett problem – därav kontrollstationen.

Naturligtvis kan jag inte se annat än det som Vänsterpartiet och jag tycker är viktigt, och det är att den här kontrollstationen finns just för att det inte ska växa fram gräddfiler på en marknad där den sjukhusanknutna vården så att säga har flyttat sig – alltså inga ambitioner på andra områden. Jag kan inte bli tydligare i det svaret. Det är väl nu tredje gången jag försöker säga detta. Det är alltså samma svar som tidigare.

Sett till utredningen och jämfört med remissinstansernas svar har det under tid – det gäller även den departementspromemoria som varit ute – varierat väldigt mycket. Vad jag lägger stor vikt vid är Folkhälsoinstitutets remissvar där man också frågar: Om man lägger in detta med det vinstutdelande intresset i sjukvården, vem kommer då att jobba med det förebyggande? Vem kommer då att jobba med det som inte ger vinstutdelning så att säga? Det är väl intrycket från utredningen, remissinstanser och andra kontakter liksom från en internationell utblick och erfarenheter utifrån vad vi ser i andra länder som har gjort att jag och Vänsterpartiet står bakom den här propositionen.

Anf. 24 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Jag beklagar att Vänsterpartiet inte mer har sett till Ola Johanssons argument för att *inte* genomföra den här stopplagen. Han beskriver också att det är synd att man bara ser riskerna och inte försöker se alla de möjligheter som detta innebär. Med olika spelregler kan man naturligtvis också hantera de eventuella risker som Vänstern är så orolig för.

Sedan har vi detta med Folkhälsoinstitutet. Själv sitter jag med i det insynsrådet. Vi har haft mycket diskussioner om det remissvaret eftersom det nog inte uppfattas som så objektivt utan som ganska subjektivt. Diskussionen har också handlat om vilka fakta som finns bakom påståendet att inte förebyggande vård skulle premieras när det gäller privata vårdgivare.

Vi har exempel i Göteborg där man satsat på ett mycket intressant förebyggande arbete på Lundby men som ströps av finansiären – alltså beställaren, Västra Götaland. Men detta är ett av de mest intressanta förebyggande projekt som jag har sett. Det vill inte det offentliga Sverige så att säga betala för – i det här fallet Västra Götaland. Jag tror att det mycket handlar om att utveckla beställarnas kompetens och naturligtvis också om att utveckla ersättningssystem oavsett driftsform.

Vi i Landstings-Sverige kan inte när det gäller den offentliga vården slå oss för bröstet och påstå att vi är så duktiga på förebyggande vård, så där har vi väl ganska mycket självkritik att idka.

Jag kommer här tillbaka till Ola Johanssons synpunkter om kunniga och engagerade personer som kan komma in och tillföra svensk sjukvård någonting, något som faktiskt förhindras med det här förslaget

Miljöpartiet var ju tidigare mot men har nu fått ge vika, så jag förstår att Vänstern är nöjd med det här förslaget.

Anf. 25 INGRID BURMAN (v) replik:

Herr talman! Kunnig kompetent personal förhindrar vi att komma in och bidra, heter det. Ja, bara om de vill driva verksamheten och ha som syfte att dela ut vinst, alltså enbart om det är syftet med att de ger sig in i den här verksamheten. Den kompletteringen måste ändå göras.

Sedan har vi frågan om Folkhälsoinstitutets remissvar bygger på fakta. Ja, det bygger framför allt på en definition. Den kan man väl fundera över; jag tror att den är sann. Man hittar den i många läroböcker.

De skriver så här: "Privata vinstgivande företag har alltid en skyldighet att ge största möjliga vinst till sin ägare. Detta innebär att verksamheter som inte bidrar till att vinsten, exempelvis förebyggande och hälsofrämjande arbete, inte kommer att prioriteras i jämförelse med aktiviteter som ger sjukhuset snabba intäkter." Alltså just detta att man ska lämna vinst påverkar prioriteringsordningen.

Vidare skriver man: "Det finns också en allvarlig risk att patientgrupper som är mindre lönsamma ur vårdbolagets synpunkt prioriteras bort."

Är detta då vederlagt? Ja, definitionen hittar man i många läroböcker. I alla fall var det så på den tiden då jag läste på högskola och annat.

Och är risken att man prioriterar bort mindre lönsamma patientgrupper? Ja, risken finns uppenbarligen, menar jag. Men det är väl också en värderingsfråga.

Anf. 26 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att kommentera Ingrid Burmans jämförelse med USA:s vård. Jag tycker inte att man kan jämföra Sveriges vård, inte ens om vi skulle råka tillåta vinst i vården, med USA:s system. Först och främst står ju många människor där utanför vården därför att de inte har några försäkringar. Försäkringsbolag driver upp kostnaderna. Det har man inte i det offentligt finansierade system som vi alla här i

Sveriges riksdag säger att vi vill ha. Jag tycker därför att det är ett dåligt exempel – kanske mera avsett för att skrämmas lite grann.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Ingrid Burman. I mitt anförande citerade jag en del av det som LO anförde i sitt remissvar. De säger: Graden av vinstintresse i verksamheten är inte avgörande för hur väl den privata aktören sköter sitt uppdrag. Det är väl fungerande institutioner, regler och ersättningssystem som är avgörande för hur privata aktörer fungerar på skattefinansierade områden.

Instämmer Ingrid Burman i det här tycker jag att vi egentligen inte skulle behöva stå här i dag och diskutera en lagstiftning. Jag tycker att vi borde låta våra landstingspolitiker få det förtroendet att vill de lägga ut en verksamhet på entreprenad gör de så. Det har de gjort med primärvården. De sätter upp regler, ersättningssystem, och sedan har de också riksdagsbesluten i ryggen om offentlig finansiering, om sjukvård efter behov och den prioriteringslista som vi också har fattat beslut om här. Är det LO framför någonting som Ingrid Burman skulle kunna instämma i?

Anf. 27 INGRID BURMAN (v) replik:

Herr talman! Låt mig börja med jämförelsen med USA. Jag tycker att det är väl värt att titta på ett sjukvårdssystem som har funnits längst när det gäller just marknadsanpassning och där man lyckats skapa den mest ojämlika sjukvården i västvärlden.

Varför ska man titta på sjukvården i USA när vi inte diskuterar finansieringslösningar annat än vad gäller statligt finansierat i Sverige? Jo, därför att vi börjar ha privata sjukhus som har som syfte att skapa vinst och dela ut vinst till aktieägarna och dessutom ta emot privata försäkringspatienter. När de får alltfler från till exempel via Trygg-Hansa, som ju säger att de köper så mycket vård av sjukhusen att sjukhusen kan säga upp avtalet med landstinget, börjar vi få in försäkringslösningar och marknadslösningar för vem som ska komma först och så vidare. Allting börjar med de små stegen, Kerstin Heinemann.

Därför tycker jag att det är ganska viktigt att säga att om vi tillåter och utvecklar marknadsanpassning när det gäller sjukvård lite till och lite till, måste vi samtidigt titta på det land som har gått längst och se vilka erfarenheter och kunskaper vi kan hämta därifrån. Det är vad jag sade.

Jag menar att det är relevant att göra den jämförelsen. Jag har inte sagt att Sverige är där. Jag har inte gjort jämförelser på något annat sätt.

När det gäller landstingens självbestämmanderätt är det önskvärt att det utrymmet är så stort som möjligt. Jag vill referera till vad Ylva Johansson sade: En investering i ett sjukhus är en väldigt stor investeringskostnad.

Anf. 28 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik:

Herr talman! Det är länge sedan jag var och tittade på USA:s system. Det är inget system som jag skulle vilja ha i Sverige. Jag tycker att det var bra att socialutskottet åkte dit, men då såg man också avarterna, och dem vill jag inte ha, och dem vill inte Ingrid Burman ha i Sverige. Det kan vi vara överens om.

Det som vi föreslår handlar inte alls om förslag till marknadsanpassningar. Det handlar i stället om att se till att vi får mer vård och mer vård för pengarna. Jag såg det väldigt klart när det gäller primärvården i

Västmanland. När vi fick en aktör som kunde tillföra nytt var det många andra som också ville tillföra nytt och startade eget när vi hade en fri etablering.

Enligt statsrådet Ylva Johansson är det så att situationen med gräddfiler, försäkringar och allt sådant kommer att försvinna nu när vi får vårdgaranti. Vi kan hoppas på att vårdgarantin är den trollformel som gör att vi slipper en massa vårdköer, människor slipper teckna privata försäkringar, företagen kan känna sig lugna och deras anställda får väldigt snabbt vård. Då ser jag ännu mindre anledning till att införa den här lagstiftningen.

Lita på våra landstingspolitiker. De ser i regel på ett bättre sätt till de egna invånarnas intressen, de vet hur det ser ut. Jag tror inte att landstingen kommer att sälja ut några sjukhus. Ursäkta mig, men det är fantasier. Möjligtvis kan det finnas några som kanske vill lägga ut någon del av ett sjukhus på entreprenad. Det kan finnas sådana som säger: Vi har sjukhus i Västmanland som kanske skulle behöva läggas ut på entreprenad för att kunna klara av sin verksamhet.

Anf. 29 INGRID BURMAN (v) replik:

Herr talman! Låt oss då, Kerstin Heinemann, vara eniga om att den här lagen inte förbjuder landsting att lägga ut sjukhus på entreprenad. Det kan man värdera och tycka att det är bra eller dåligt, men lagen förbjuder inte det. Det finns röster som är oroliga för den minskade mångfalden. Det kan man ha olika åsikter om. Det här är en kompromiss. Man behöver inte vara orolig, för det finns inget sådant förbud. Det kan vi vara eniga om i alla fall, hoppas jag. Förbudet är mot vinstutdelning, inte mot någon form av entreprenadskap.

Jag tror också att en vårdgaranti kommer att minska behovet, otryggheten eller vad det kan vara som gör att människor tecknar privata försäkringar. Nu ska vi inte överdriva det. Enligt de uppgifter jag har har de legat stilla under de fyra år vi har diskuterat den här typen av lagstiftning. Det var lika många nu som när jag tittade på en hemsida för ett antal år sedan.

Om vinstintresset är det som driver fram och skapar tillväxt i sjukvården kommer sjukvården att utvecklas där den största vinsten går att få. Då kan det handla om hur många röntgenundersökningar som ska göras eller vad det är för erfarenheter som vi har från USA. Därför tycker jag att det är bara att vi plockar bort vinstintresset. Det handlar inte bara om vårdköer, inte bara om privata försäkringar. Det handlar till syvende och sist om den definition som jag försökte redovisa från talarstolen: Är detta en marknad eller inte?

Slutligen konstaterar jag att Kerstin Heinemann har sällt sig till Maria Larsson och säger att det här en lagstiftning som inte behövs, för det är ingen som kommer att sälja ut något sjukhus någonstans. Jag tycker det är bra att Kerstin Heinemann har den insikten.

Anf. 30 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Så var då vänsterkartellens förslag om stopplag på riksdagens bord. Vi är många som beklagar att en stelbent partiideologi ska gå före patientperspektivet.

Prot. 2004/05:112
26 april

Remissdebatt

Som tidigare har nämnts är det många remissintanser som har sågat förslaget. Socialdemokraternas utredare Sahlberg ansåg förslaget dåligt grundat och otidsenligt. Sjukvårdshuvudmännen inkompetensförklaras. De klarar inte av att organisera hälso- och sjukvården. Men det gör vänsterkartellens olika partiföreträdare. De vet hur det ska skötas. De vet hur det ska se ut i Stockholm, Skåne, Göteborg, Värmland, Dalarna och så vidare. Men det finns så mycket kunskap, kompetens och klokhet runtom i vårt land att enligt min uppfattning är det där man enligt hälso- och sjukvårdslagen ska organisera hälso- och sjukvården.

I ett läge med vårdköer ska välfungerande och effektiva sjukhus ifrågasättas. I ett läge där offentlig sektor har stora problem, tyvärr, med sjukskrivningar och utslagning ska sjukhus där personalen trivs och har korta beslutsvägar ifrågasättas.

I ett läge när landstingspolitikerna står inför jättesvåra och stora utmaningar inskränker vänsterkartellen redskapen för att klara dessa. Som någon uttryckte det handlar det inte längre om ideologiska skygglappar, utan det handlar om en ideologisk ögonbindel.

Jag har lyssnat på personal, företrädare för privata sjukhus i till exempel Simrishamn, vid Lundby lasarett i Göteborg och vid S:t Göran i Stockholm, och jag har tagit del av det mycket spännande arbete som nu pågår i Värmland – i Säffle och Kristinehamn. Även om det går att komma ifrån stopplagen i olika former och kanske lösa problemet för ett tag framöver känns det som att det finns en stor oro och en tveksamhet. Vad är det som väntar bakom hörnet? Ska Vänsterpartiet få igenom samma krav när det gäller primärvården?

Det finns en broms när det gäller nytänkande. Det skapar oro och gör att energin läggs ned på fel frågor. Står man stilla, går man bakåt när utvecklingen går framåt.

Vår välfärd mår bra av en mångfald av utförare liksom av en gemensam och solidarisk finansiering. Stopplagen förbjuder bland annat att man ska kunna lägga ut sjukhus på entreprenad om det är i vinstsyfte. Det ger helt fel signaler. Jag menar att vinst i sig inte är något fult. Det står ju för att man har ordning och reda i verksamheten. Jag har mycket större förtroende för en verksamhet som har svarta siffror än en som har röda siffror. Detta hänger ofta ihop. Har man inte ordning på ekonomin finns det också ofta problem i verksamheten.

För mig, Centerpartiet och allianspartierna är det viktigaste att en upphandling av en entreprenad ska uppfylla det som man har kommit överens om. Den ska uppfylla den kvalitet och det pris som man har kommit överens om. När avtalets längd har gått ut gör man en prövning om man har eller inte har fått ut det som man ville ha ut. Har man inte fått det ska man göra någonting åt det. Är man nöjd kanske det är läge att fortsätta. Jag tycker att det är ganska enkelt.

Nytänkande och entreprenörskap inom vården är viktigt. Vi behöver fler nytänkare och fler entreprenörer.

Patienter och personal vill också ha en ökad valfrihet. De vill kunna välja vårdgivare respektive arbetsgivare. Och, Ylva Johansson, slå inte landstingen och regionföreträdarna på fingrarna! Låt dem ha sina egna uppfattningar om hur de önskar att organisera vården. Låt deras väljare avgöra om de lyckas.

Vi från Centerpartiet säger att det inte ska vara plånboken som ska vara avgörande, som det delvis är i dag. Vi ska ha en solidariskt finansierad rättvis hälso- och sjukvård. Det står Centerpartiet för. Vi ställer inte upp på gräddfiler i den bemärkelsen att de patienter som har rätt att få vård trängs undan.

Vi från riksdagen eller regeringen ska inte tala om hur man ska lägga ut verksamheter på entreprenad. Vi kräver att varje landsting ska ha frihet att själv välja på vilket sätt man anser att man kan leverera en bra vård till medborgarna.

Vi säger nej till enfald, därför att vi tror på mångfald. Vi vet att många olika lösningar ger de bästa förutsättningarna för en utveckling av svensk vård.

Vi från Centerpartiet och övriga borgerliga partier i alliansen vill i stället för stopplagen ha en startlag. Kerstin Heinemann har redan redovisat delar av innehållet i den.

Det är också viktigt att ge ett klart besked. Om vänsterkartellen driver igenom stopplagen, trots kritiken, kommer det beslutet att rivs upp av en ny borgerlig regering nästa höst.

Herr talman! Socialutskottet ska nu överväga stopplagen. Det är en viktig uppgift. Vi ska ha en intern hearing som äger rum på torsdag. Vi vet att Lagrådet har behandlat stopplagen och riktat kritik mot den, vilket märkligt nog tolkas av Ylva Johansson som positiv kritik.

Jag hoppas att alla partier i utskottet, precis som jag, med liv och lust kommer att ta del av synpunkterna från Konkurrensverket, Vårdförbundet och andra. De ska ligga till grund för det betänkande som riksdagen ska ta ställning till.

Herr talman! Centerpartiet värnar den kommunala självstyrelsen. Vi har fullt förtroende för att våra landstings- och regionpolitiker tar sitt ansvar för att därefter kontrolleras av väljarna.

Anf. 31 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Kenneth Johansson säger att jag inkompetensförklarar sjukvårdshuvudmännen, och det var en ny vinkling – tidigare var det förföljelse av entreprenörerna.

Det finns ingen inkompetensförklaring av sjukvårdshuvudmännen. Riksdagen har lagstiftat om rimliga spelregler för sjukvården och för landstingen i många olika sammanhang, och det bör vi fortsätta att göra. Det är också ett stöd för utvecklingen att man vet vad man har att hålla sig till, inom vilka ramar som man själv kan besluta och inom vilka ramar som olika verksamheter kan blomma.

Kenneth Johansson säger att detta är en ideologisk proposition, och jag kan delvis hålla med. Hur man organiserar sjukvården är ett viktigt kännetecken på vilken karakteristik som ett samhälle har. Hur man organiserar sjukvården är ofta ett uttryck för vilken övergripande ideologisk samhällsordning som styr i landet. Därför kan vi se väldigt stora skillnader mellan länder som har utvecklats med helt olika ideologier och drivkrafter i botten. I den meningen är det ett ideologiskt ställningstagande. Det är viktigt hur vi organiserar sjukvården och vilka drivkrafter som vi ska släppa in.

Kenneth Johansson försökte att göra det till en fråga om vinst är fult eller fint. Det här är ingen skönhetstävling. Jag tycker att Ingrid Burman

beskrev det bra, att det handlar om att vi ska ta ställning till vilka drivkrafter som vi vill se som utvecklingskrafter inom sjukvården. Tror vi att det är vinstintresset som ska vara överordnat patientintresset inom sjukvården, eller tror vi att det är politiska prioriteringar utifrån patientens perspektiv som är det som ska vara vägledande för sjukvårdens inriktning? Det är inte en skönhetstävling om det är fint eller inte med vinst. Är det en bra drivkraft för sjukvården, Kenneth Johansson?

Anf. 32 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Vänsterkartellens företrädare inkompetensförklarar våra landstings- och regionpolitiker. Det är precis det som det handlar om. I hälso- och sjukvårdslagen står det klart och tydligt vilka som ska organisera vården. Det finns ett antal lagar – kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen och ett stort antal ytterligare lagar – som ger en yttre ram. Jag och Centerpartiet menar att inom de ramar som vi redan har ska vi ha stort förtroende för att man lokalt kan bedöma hur man vill organisera sin vård.

Om man i Värmland vill pröva en entreprenad, vilket man vill, om man i Stockholm, Skåne och Göteborg vill göra det, om man till och med i Dalarna, som inte är särskilt framåt när det gäller att pröva mångfaldslösningar, diskuterar möjligheten att lägga ut vården på Avesta lasarett på entreprenad, ska man föra den diskussionen där. Det är väl där man ska ta avtalen och diskussionerna och bedöma huruvida man vill ha en lösning som inte heter, som i alla tider, offentlig drift.

När det gäller det ideologiska perspektivet vill jag säga att Centerpartiet står för en solidarisk finansiering och vård efter behov, lika för alla. Skillnaden är att ni ropar på mer av offentligt drivna lösningar och är skeptiska till mångfaldslösningar. Det skiner igenom, även om Ylva Johansson inte säger det. Sedan finns det en skala för vänsterkartellens olika parter.

Anf. 33 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har fullt förtroende för att sjukvårdshuvudmännen är de bäst lämpade att bedöma kvalitet och utvecklingskraft inom vården. Det är också det de gör. Däremot är det rimligt att den här kammaren tar ansvar för vilka spelregler som ska gälla långsiktigt för vilka drivkrafter som ska vara styrande för sjukvården. Till exempel anser jag inte att det är fritt fram för ett landsting att bestämma att sjukvården ska vara en marknad. Jag tycker, precis som Kenneth Johansson säger, att vi här ska slå fast att det ska vara en solidarisk finansiering, att det ska vara lika för alla, att det bara är behovet som ska styra och att ingen ska kunna köpa sig förbi till en bättre eller snabbare vård.

Det innebär att man måste våga ta en del beslut, om man, som Kenneth Johansson säger, vill stå för en sådan politik. Då måste man också säga att det inte går att ha dubbla drivkrafter. Det riskerar, precis som Ingrid Burman har försökt förklara från talarstolen, leda till att den ena drivkraften tar över. Om vi släpper fram två drivkrafter vid sidan av varandra finns det ingenting som säkerställer att drivkrafterna bakom den offentligt finansierade sjukvården kommer att vara vägledande. Om vi släpper in en blandfinansiering med gräddfiler finns en uppenbar risk att de drivkrafterna kommer att vara vägledande för hur sjukvården ska

utvecklas. Det vore väldigt allvarligt. Det är viktigt att ansvariga politiker vågar ta ansvar för att vi har rimliga spelregler i det avseendet.

Det är lite synd om Kenneth Johansson som säger att han vill ha en solidarisk finansiering, lika för alla och så vidare. Samtidigt ska ni ingå i en allians som leds av Moderaterna. Kenneth Johansson sade här tidigare att det är viktigt att man har svarta siffror i ekonomin. Samma sak har sagts från både Folkpartiet och Kristdemokraterna här. Problemet är att det har lett till röda siffror i ekonomin när ni har suttit vid makten under Moderaternas ledning och ansvarat för sjukvården i de stora regionerna. Det har lett till att man inte har kunnat bedriva verksamheten med hållbar utveckling.

Anf. 34 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller den kommunala självstyrelsen kan jag bara konstatera att vänsterkartellen gör ett flagrant övergrepp. Det handlar om att begränsa möjligheterna för våra förtroendevalda lokalt att ta besluten, att ha instrumenten, att ha möjligheterna att styra tillsammans med de medborgare man är vald av, för att göra ett bra jobb för en bra hälso- och sjukvård inom ett län. Jag menar att vi har spelregler. Det som nu föreslås är statliga pekpinnar som gör mera skada än nytta.

Det väsentliga måste vara att medborgarna är nöjda, att de får det de har behov av och att de får ut mesta tänkbara av de resurser som man sätter in. Det har man bäst kunskap om lokalt, hur man ska klara ut det.

Centerpartiet vill att vi ska få ordning på landets ekonomi. Vi vill att man ska få största möjliga tillväxt, ekonomiskt uthållig tillväxt i landet. Det vill vi inte minst för att välfärden och hälso- och sjukvården ska få fortsätta vara på en hög nivå. Vi har en hög kvalitet och vi vill utveckla den ytterligare, men vi har tillgänglighetsproblem.

Att öka mångfalden, att ge möjligheter för dem som vill vara med och agera när det gäller hälso- och sjukvårdssektorn är ytterligare ett sätt att få ut mera, att göra vården och omsorgen tillgängligare. Det är utgångspunkten från Centerpartiets sida, det som vi strävar efter. Då ska vi inte krångla till det utan underlätta. Vi ska mobilisera kraften hos enskilda entreprenörer och de som vill vara med och göra jobbet.

Anf. 35 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Uppenbarligen finns det ett stort behov av retoriska finesser i den här debatten. Delvis skulle man kunna likna debatten vid Don Quijotes kamp mot de egna hjärnspökena. Oppositionen målar upp förslaget med stora svarta penslar för att få någonting att ösa sin ilska över.

Men vad är det egentligen förslaget till ”driftsformer för offentligt finansierade sjukhus” innehåller?

Utredningen Vårdens ägarformer – vinst och demokrati konstaterade år 2002 i sitt delbetänkande *Vinst för vården* att orsaken till att vi i Sverige inte har haft så många nationella regler kring vården har varit det faktum att det rått en stor politisk samsyn kring uppfattningen att vården i huvudsak ska drivas i offentlig regi. Den samsynen har inneburit att den ovanligt höga graden av decentralisering och frihet som har rått för landstingen i vårt land inte har inneburit några stora olikheter i vilken vård som getts i skilda delar av landet.

Man konstaterar att det faktum att det inte längre var lika självklart att hälso- och sjukvård ska ges på lika villkor, efter behov, åt alla och styras demokratiskt med en solidarisk finansiering var själva grunden för att man såg behov av att, som det står i utredningens första sammanfattande sida, hålla en diskussion om behov av eventuella former för en mer varaktig reglering av var och under vilka villkor som privata företag med vinstsyfte ska ha möjlighet att medverka i den gemensamt finansierade vården och omsorgen.

Problemet formulerades egentligen redan år 2000, och det var den diskussionen som betänkandet *Vinst för vården* ville lägga mer bränsle på. År 2003 lades nästa vedpinne på brasan, när utredningen kom med sitt slutbetänkande *Vårda vården*. Utredningens slutsats var att en förnyelse måste ske under former som garanterar att de grundläggande målen, prioritering av vård och vård på lika villkor, säkerställs.

Utredningen pekar även på att entreprenörer kan bidra positivt till en sådan utveckling. Slutsatsen blev därför att förändringsarbetet måste stödja en utveckling där fler aktörer kan ges tydliga roller och uppdrag. Tydlighet var alltså ordet.

Det jag själv uppfattade som ett av de viktigaste konstaterandena i den utredningen var det man skriver om konkurrensneutralitet vid nästa upphandling. Man får alltså inte glömma bort att en bra upphandling tar slut och att verklig konkurrens måste kunna skapas när det är dags att upphandla igen. Regelverket och gränssnitten mellan upphandlare och entreprenörer, mellan det offentliga ansvarsområde som ligger kvar och det som handlas upp måste vara sådana att den som är utförare inte enbart på grund av att han har den rollen har företräde till något som kan snedvrída konkurrensen.

Orsaken till att jag fäste särskild vikt vid den delen av utredningen är att jag genom Miljöpartiets dåvarande ledamot Kerstin-Maria Stalin fick möjlighet att delta som ett sorts bollplank åt utredningen runt just dessa frågor. Jag har som kommunalpolitiker kommit i kontakt med den problematiken och särskilt borrar mig in i den.

Utredningen konstaterar att frågan har många bottnar och att man har arbetat med en omfattande idédebatt över hela landet. Visst har den här diskussionen varit lång och svår, troligen i alla partier, åtminstone i mitt eget. Vi har in i det sista prövat alla olika argument och vägval.

Jag har själv sedan september i höstas deltagit som Miljöpartiets representant i förhandlingarna kring hur de samlade kunskaperna från utredningen och alla remissomgångar på bästa sätt ska omsättas i en lagändring. Vi har under den perioden även haft en intern process i partiet kring förslaget. Det handlar för oss om en balansgång mellan olika intressen och vi hade hoppats att det skulle vara möjligt att nå en bredare parlamentarisk majoritet för en sådan här fråga, för det borde den ha.

Jag tycker att förslaget i propositionen ligger så bra till att det borde kunna få stöd från fler partier. Det är därför jag började med att beskriva oppositionens angrepp som angrepp mot hjärnspöken. Faktum är ju att lagförslaget lämnar mycket stort utrymme för företag med vinstsyfte att verka inom hälso- och sjukvården. I alla de fall där landsting handlar upp hälso- och sjukvård, som inte omfattar överlämnandet av ett helt sjukhus, konstaterar man nämligen att det inte finns några behov av reglering.

Detta måste rimligen uppfattas som en stor lättnad för de företag som vill operera på vårdområdet – och då menar jag inte operera kirurgiskt utan i betydelsen verka på vårdområdet. Den osäkerhet som tidigare funnits om vad som i framtiden kan komma att omfattas av regleringar och inskränkningar, alltså vad landstingen får sluta avtal om, den osäkerheten har ju sopats undan. Den tydligheten måste, tycker jag, uppfattas som en stor vinst för alla.

Att universitetssjukhus och regionkliniker samt ytterligare några få sjukhus undantas från de regleringar som föreslås, eftersom varje landsting ska ha en egen utförarkompetens i form av minst ett sjukhus, är även det ett bra klargörande som alla borde kunna sluta upp kring. En offentligt driven grundorganisation ska skyddas från de risker som upphandlingar och entreprenader självklart alltid måste innebära – annars skulle de ju inte kunna tillföra något nytt och spännande. Inte kan vi väl ha olika uppfattningar om det. Alla inser att samhället måste ha en viss grundläggande egen resurs för att kunna säkerställa att man klarar försörjning av utbildning och utveckling samt en del nationella uppdrag.

Striden, som jag mest uppfattar som symbolisk, står alltså kring de villkor som lagförslaget ställer på entreprenader som omfattar hela sjukhus. Varför är det då så viktigt att säkerställa reglerna kring dessa entreprenader? Vår uppfattning är att det vid just dessa tillfällen finns en uppenbar risk för att den entreprenör som har de här villkoren också har en särställning vid nästa upphandling.

Jag tror att även oppositionen egentligen inser det, och därför tror jag att skillnaderna är mindre än vad debatten ger sken av. Vi har troligen bara olika uppfattningar om hur man skapar de bästa villkoren för landstingen att kunna använda olika företag i sin verksamhet. Jag tror inte att något parti i praktiken skulle våga förespråka full regellöshet, om den linjen riskerade att få majoritet i riksdagen. Jag uppfattar det mest som populism att tala om reglering som ett hot när det egentligen inte alls är ett realistiskt alternativ för någon.

Lagförslaget kan komma att påskynda avvecklingen av några offentligt ägda sjukhus. En sådan risk tror jag finns, och där har kritiken delvis rätt.

En orsak till att vi i Miljöpartiet står bakom propositionen är att den innehåller en hel del framsteg för den idéburna sektorn. Redan i dag omsätter den sektorn 5 miljarder och sysselsätter 6 000 personer inom vårdområdet. Genom den delegation som vi med hjälp av bland annat propositionen kommer att tillsätta tror vi att den delen av vårdområdet kan få en positiv utveckling.

Det handlar alltså om att gå en balansgång mellan att skapa ett regelverk som öppnar för nya former av aktörer och samtidigt säkerställa att den offentligt finansierade hälso- och sjukvården även framdeles präglas av att den ges på lika villkor för alla efter behov, styrs demokratiskt och fortsätter att vara solidariskt finansierad. Vi tycker, herr talman, att vi i arbetet kommit fram till en balansgång som ganska väl uppfyller dessa krav.

Anf. 36 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Miljöpartiets representant Jan Lindholm funderar jag lite grann på om vi läst samma proposition. Här låter

det som att allt egentligen är väldigt positivt och framför allt att det är sakligt väl underbyggt. Därför undrar jag om Jan Lindholm läst de remissyttranden som kommit in. Socialstyrelsen säger till exempel att de skrivningar som påpekar att det skulle finnas en skillnad mellan privat och offentlig vård inte är sanna. De säger också att det egentligen bara är strikt politiska värderingar som ligger till grund för förslaget.

Läkarförbundet pekar på att det inte finns någon anledning att tro att detta skulle förhindra den solidariska finansieringen. I remissyttrandet säger de även att den offentligt drivna vården hittills knappast garanterat vare sig brett utbud eller vård på lika villkor. Dessa åsikter delas av till exempel miljöpartisterna i mitt hemlän Halland, och de har varit mycket tveksamma till att gå med på det här förslaget.

Min fråga är därför: Har Jan Lindholm och Miljöpartiet läst hela förslaget och alla kloka råd i remissyttrandena?

Anf. 37 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är glädjande att höra att det jag sade i mitt anförande uppfattades som positivt och sakligt underbyggt. Vi upplever att det här är en mycket positiv proposition som verkligen skapar den tydlighet som vi tycker är viktig och som vi tror skulle kunna göra att vi får fart på det här området. Vi tror alltså att många aktörer är intresserade om de slipper just den osäkerhet som många pekat på. Även flera av remissinstanserna har påpekat att det är osäkerheten och otydligheten som ofta är orsaken till att man inte vågar vara aktör på det här området.

Oppositionen har, precis som medierna, valt att beteckna arbetet med regler för driftsformer för offentligt finansierade sjukhus som en stopplag. Det är mycket olyckligt eftersom det i själva verket handlar om det som ni valt att kalla en startlag. Det är egentligen det som den här propositionen är.

Jag lyssnade mycket noggrant på det som sades tidigare, och många av de detaljer som ni tänkte föreslå i er startlag finns med i propositionen. Det visar att jag nog gjorde rätt tolkning när jag sade att skillnaderna mellan partierna egentligen inte alls är så stora utan att det mest är fråga om ett fäktande inför valet, att nå väljarna med en mängd retoriska knep, och inte så mycket en fråga om sakinnehållet.

Anf. 38 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Riktigt så snäll var jag inte att jag tyckte att det var sakligt underbyggt. Däremot sade jag att det finns mycket i remissyttrandena som pekar på att det inte är det, utan att det handlar om strikt politiska värderingar.

Jag tror att den ideologiska vänsterkartellen skrämmer upp människorna. Det vi talar om är att stopplagen faktiskt förhindrar och försvårar för människor att få vård i tid. Det säger också flera av remissinstanserna. Det jag tar ytterst allvarligt på är att både Läkarförbundet, Vårdförbundet och Kommunal, som alla är mycket aktivt arbetande inom sjukvården, pekar på att det här inte kommer att bidra till en bättre hälso- och sjukvård i Sverige. Jag trodde nog att Miljöpartiet, inte bara ute i landet utan kanske också i riksdagen, skulle ha lyssnat lite mer på dem.

Anf. 39 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är svårt att förstå vad frågan egentligen är. Det talas om att förhindra och försvåra. Vi har gjort en analys och sett att det här är ett förtydligande av spelreglerna, vilket behövs just för att det ska vara enklare att vara aktör på denna marknad. Jag försökte beskriva det från talarstolen och tycker att förslaget innehåller just de förtydliganden som i dag saknas. Jag kan inte säga mycket mer än så.

Anf. 40 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Att det heter stopplag beror väl på att den kallades så i det första förslaget. Regeringspartiet och samarbetspartierna i vänsterkartellen skrev själva så. Att det namnet lever kvar tror jag inte vi kan tillskriva vare sig medierna eller oppositionen. Det myntades av er själva, så det får ni bära på egen hand.

Låt oss sedan slå fast att gemensam finansiering är, om jag förstår saken rätt, alla i den här kammaren för. Vård på lika villkor efter behov finns det inga tveksamheter om. Det vill vi alla ha. Det tycker vi alla är självklart. Men när det gäller frågan om man ska kunna ha blandfinansiering eller inte tolkar vi tydligen detta lite olika. Det innebär inte gräddfiler. Det innebär inte att någon av dem som ska få vård efter behov på lika villkor får sina möjligheter försämrade. Det innebär bara möjligheter för fler vårdgivare att kunna komplettera sitt avtal med det offentliga med en egen, privatdriven verksamhet, vilket på totalen ger mer vård.

Det är här jag blir lite förvånad och bekymrad över att Miljöpartiet, som åtminstone i retoriken ofta säger att man är ett företag- och entreprenörvänligt parti, faktiskt inte vill tillskapa denna möjlighet. Det bekymrar mig.

Jag förstår att detta har bekymrat Miljöpartiet också. Jan Lindholm gav uttryck för att ni verkligen har provat och vridit och vänt på frågan. Det hedrar er. Jag beklagar att ni har kommit till fel slutsats när det gäller det här förslaget.

Jag tycker att det spirande frö vi har börjat se i Sverige borde vårdas på ett bättre sätt. Den förnyelse vi har sett, både här och i andra länder, borde understödjas. Jan Lindholm är förmodligen medveten om att Sverige nu väljer en motsatt väg mot våra grannar runtomkring i Europa.

Finns det ett mönster i detta? Nu kan vi se en hårdnande attityd gentemot både friskolor och den här sortens entreprenörer. Hur långt är Miljöpartiet beredda att gå? Är ni beredda att följa med Vänsterpartiet och kontrollera, följa upp och fundera på stopplag också inom primärvården?

Anf. 41 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att den här propositionen är just ett sätt att vårda det spirande fröet, som det uttrycktes, på ett mycket bra sätt.

Det blir svårt när man i den här debatten säger en sak och menar något annat. Från de borgerliga stödpartiernas sida har nu person efter person stått här och påstått att man värnar en offentligt finansierad, rättvis och lika sjukvård för alla, men allt ni säger om hur ni vill att detta ska organiseras är ju precis det motsatta.

Det gäller att sätta ned foten och stoppa detta någonstans. Det är klart att man skulle kunna tänka sig att vänta något och låta utvecklingen gå

ytterligare några steg mot ännu fler gräddfiler än vad som finns i dag och sedan sätta ned foten, men ju längre man väntar med att sätta ned foten, desto svårare blir det i praktiken.

Jag tycker att vi har fått väldigt tydliga beskrivningar här av vad ni tycker. Om nu dessa företag genererar en vinst tycker vi att den ska gå tillbaka till vården. Ni säger att då ska den användas till att någon privatperson ska kunna ta fram sin plånbok, köpa sig rätten till denna vinst och få använda den resursen för sitt eget behov.

Jag tycker att ni har beskrivit precis den avart av sjukvården som vi inte vill se så tydligt och som ingen tidigare har gjort. Det är bra för debatten. Det är bra för väljarna att få reda på att det är just detta ni vill: att den som har gott om pengar själv ska kunna köpa sig rätt till offentlig vårdresurs. Det vill inte vi.

Anf. 42 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Återigen, Jan Lindholm: Det är ju det som sker i ert Sverige nu när så många inte får vård i tid. 260 000 personer har köpt privat vårdförsäkring därför att ni inte har kunnat skapa och ge den vård som de behöver när de behöver den. Det är ju ni som skapar det här samhället.

Det vi säger är att vi vill använda skattemedlen på ett positivt sätt för att skapa mesta möjliga vård, förvalta dem så effektivt som möjligt. Det är precis det som skiljer oss. Vårt perspektiv är patientperspektivet. Vi vill ha mesta möjliga vård. Vården ska ges på lika villkor. Väljer någon att betala sin vård privat, vilket ganska många gör i dag därför att man inte har tilltro, köper man den tjänsten privat, men det har inget med det offentliga att göra. Där skriver vi avtal som vi styr med massor av regler.

Det finns inga sådana risker som Jan Lindholm målar upp. Ni överdriver riskerna för att få till stånd en ideologisk diskussion.

Det som skapas och som är så negativt är att man slår ihjäl möjligheterna till att ha en mångfald av vårdgivare. Den idéburna sektor som Jan Lindholm säger sig vilja värna och säkert vill värna är inte förtjust i det här förslaget. Remissinstanserna är överlag negativa och säger att detta kommer att minska våra möjligheter att utvecklas i det här landet.

Det är därför jag är så bekymrad. Patienterna gagnas av att mer vård skapas i det här landet.

Anf. 43 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är ju precis så det *inte* fungerar. Maria Larsson säger att det är så det fungerar i det system vi har i dag i Sverige, att man kan köpa sig förtur till det offentliga vårdresurser. Det kan man inte.

(MARIA LARSSON (kd): Nej, det sade jag inte.)

Jo, det sade du. Du sade att det jag beskrev var precis som det är, och det var precis det jag sade. Det är det felet ni gör: Ni kan inte skilja på detta. Visst finns det – det har sagts av flera här – en privat sjukvård i Sverige, och den kan man köpa sig förtur till. Men det har ingenting att göra med att köpa sig förtur till offentliga medel.

Det är därför det är så viktigt att skilja på detta. Den här lagstiftningen omfattar *inte* all den verksamhet där det inte handlar om att lägga ut

ett komplett sjukhus på entreprenad med allt vad det innebär av ledning och så vidare. I de andra delarna är det fritt fram för entreprenad. Där finns inte de här vinstkraven och så vidare.

Vi är måna om att skilja på detta. De offentliga resurser som vi tillsammans skapar med skattemedel och har för att bedriva en demokratisk och solidarisk vård som alla ska ha lika rätt till ska ingen kunna köpa sig förtur till. Det är det ni försöker påstå att man kan, men det kan man inte i dag. Vi vill inte att man ska kunna göra det i framtiden heller.

Detta beskriver ni att ni vill utöka. Förutom att man kan köpa en privat vårdförsäkring, vilket man kan göra i dag, ska man kunna gå till detta företag och köpa sig rätten att använda de offentliga resurserna. Det ställer vi inte upp på.

Ni vägrar att inse det, men det är där skiljelinjen går mellan vår och er politik. Vi vill värna de offentliga resurserna. De ska fortfarande vara under demokratisk kontroll och delas lika för alla.

Anf. 44 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag frågar mig: Hur stärker dagens förslag sjukvårdens verksamhet? Hur förbättras vårdens kvalitet? Betyder detta förslag att patienterna får snabbare vård? Blir personalen friskare med detta förslag? Tas personalens delaktighet och kompetens bättre till vara med detta förslag?

Om detta är det tyst. Propositionen handlar om hus, byggnader och politikermakt.

Vården ska vara demokratiskt styrd, solidariskt finansierad och ges efter behov. Det målet är vi alla överens om, och det har uttalats i de flesta anföranden. Men vänsterkartellen har varken nu eller tidigare kunnat visa på vilket sätt målet för hälso- och sjukvården främjas genom den inskränkning som nu föreslås.

Herr talman! Som operationssköterska har jag ett otal gånger varit med och släckt operationslamporna och stängt dörrarna klockan fem på fredag eftermiddag, och sedan har jag öppnat dem igen på måndag morgon klockan åtta. Stora, dyra investeringar står helt outnyttjade lördagar, söndagar, helgdagar och kvällar, och detta samtidigt som många patienter sitter i väntrummen och väntar på vård och behandling och har ont. De kan vänta i månader, ja, till och med i årtal.

Jag vet också som lantbrukarhustru att stora, dyra investeringar klaras av genom att bönderna går samman i maskinringar och olika konstellationer för att utnyttja dessa stora, dyra investeringar till fullo, gärna dygnet runt. Men inom vården förbjuder man ett sådant tänkande. Där ska dessa investeringar stå tysta och oanvända i ett nedsläckt rum. Släck, stäng, förbjud!

På Astrid Lindgrens sjukhus väntar barn på operation, kan vi läsa i tidningen, medan personalen förbjuds arbeta. Det borde vara straffbart!

På Ängelholms sjukhus har man nu kört ned ett fyrtiototal sängar i källaren trots att personalen både vill och kan arbeta på övertid. De ville bilda bolag och använda resurserna när de stod tomma i de nedsläckta operationsrummen, men detta förbjöd Socialdemokraterna. Nu sitter patienterna i väntrummen och väntar. De återfinns säkert i sjukskrivningsstatistiken och säkerligen, efter ett år, i förtidspensioneringsstatistiken.

Herr talman! Detta är socialdemokratisk politik och en verklighet för många som inte kommer fram i vården. Ideologin har fått regeringen och samarbetspartierna att se suddigt och tappa fokus. Hur vore det med ett par nya glasögon – eller varför inte en starroperation? Dessa operationer hade varit omöjliga att genomdriva i detta antal utan privata vårdavtal. Kostnaderna skulle fullständigt ha ruinerat landstingen om man hade tvingats ha de kostnader som landstinget hade förut – ungefär 12 000 kr. Nu har kvaliteten ökat och kostnaderna pressats ned till 6 000 kr genom konkurrens i vården. Det passar sig utomordentligt bra med vinst i vården.

Herr talman! Capio och S:t Görans sjukhus har fått ett nytt vårdavtal. Det innebär att S:t Görans inte får ta emot några försäkringspatienter. Men en klinik har tillåtit bryta sig loss ur sjukhuset och flytta till en annan lokal för att få ett nytt vårdavtal. Detta visar bara, herr talman, Socialdemokraternas stora vanda. Man vill egentligen inte förbjuda en god vård som patienterna och personalen är nöjda med och som är kostnadseffektiv. Ändå gör man det av ideologiska skäl. Man gör en kullerbytta. Det är helsnurrikt.

När det gäller sjukhuset i Simrishamn protesterade invånarna mot det socialdemokratiska förslaget 1998 om att lägga ned sjukvården. Socialdemokraterna förlorade valet, befolkningen i Simrishamn blev vinnare och vården blev inte bara kvar utan utvecklades också. Man fick ett närvårdskoncept. Det förhatliga diket mellan slutenvården och öppenvården togs bort. Nu, återigen med socialdemokratiskt styre, återinförs diket mellan vårdformerna och grävs upp igen. Företag med vinst och som tillåter vinst i slutenvården ska förbjudas, men man har dem fortfarande kvar i den öppna vården. Därmed gröps diket ur igen.

Lundby sjukhus är ett annat sjukhus som lever farligt och som bland annat har försökt sig på förebyggande hälsovård, precis som Anne Marie Brodén berättade. Det gäller till exempel att i tid uppmärksamma följdkomplikationer för diabetessjuka. För detta merarbete ville inte politikererna betala.

I Värmland, där de borgerliga nu styr, har företaget Carema fått förtroendet att skapa ett närvårdskoncept och en hållbar vårdkedja, som vi har fått höra. Men tänk om företaget nu börsintroduceras! Ska det då förbjudas?

Slutligen, herr talman, har privatfinansierad vård sedan länge varit tillgänglig på sjukhus som Sophiahemmet, Röda Korset, Carlanderska och Spenshult. Nu försöker man från vänsterkartellen att rädda sig från ytterligare en politisk kullerbytta trots att dessa sjukhus utför en blandfinansierad vård. Regeringen säger sig nu inte vilja lägga sig i om de går med vinst och tar ut vinst. Man menar att det är grönt ljus också för landstingen fortsättningsvis att köpa vård från de här sjukhusen trots att man säger att de får fortsätta att ha en blandfinansiering.

Det är ett bra förslag och ett bra ställningstagande. Jag tackar så mycket för det. Men jag beklagar att inte flera vårdgivare får samma möjlighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen hänvisades till socialutskottet.

3 § Meddelande om ändring i frågestunden torsdagen den 28 april

Prot. 2004/05:112

26 april

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 28 april kl. 14.00* skulle statsrådet Carin Jämtin delta i stället för statsrådet Barbro Holmberg.

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2004/05:528

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:528 av Staffan Danielsson (c) om den svenska livsmedelsproduktionens konkurrenskraft

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 maj 2005.

Skälet till dröjsmålet är utrikes tjänsteresa.

Stockholm den 22 april 2005.

Jordbruksdepartementet

Ann-Christin Nykvist

Enligt uppdrag

Anders Perklev

Expeditions- och rättschef

5 § Svar på interpellation 2004/05:513 om ersättning till lokala polismyndigheter vid stora evenemang

*Svar på
interpellationer*

Anf. 45 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Cecilia Magnusson har frågat vad jag avser att göra för att inte Polismyndigheten i Jämtlands län själv ska behöva bära bevakningskostnaderna i samband med Euroatlantiska partnerskapsrådets säkerhetsforum i Åre den 24–25 maj. Hon har även frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att arbeta fram tydliga och långsiktiga regler för hur polisens kostnader ska hanteras i samband med stora arrangemang med förhöjda säkerhetskrav.

Som så många gånger tidigare upprepar jag återigen att regeringen har satsat och satsar stora pengar på polisen, vilket inte kan ha undgått Cecilia Magnusson. Under åren 2001–2004 har polisens anslag ökat med ca 2,2 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2005 har regeringen utöver de tidigare satsningarna aviserat en anslagshöjning med nästan 1,2 miljarder kronor till och med 2007. Målsättningen om att 4 000 poliser ska utbildas under mandatperioden ligger naturligtvis fast.

Regeringen har genom de kraftiga resurstillskotten sett till att polisens förutsättningar att bedriva verksamheten är goda. Det är Rikspolisstyrelsen som ansvarar för att fördela polisens resurser och kostnader över landet. Det gäller även i samband med arrangemang där förhöjda säkerhetskrav är nödvändiga. Rikspolisstyrelsen har också stor vana av

att göra detta. Jag utgår från att Rikspolisstyrelsen tillsammans med Polismyndigheten i Jämtlands län kommer att lösa frågan.

Anf. 46 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Jag vet att det snart är uppehåll för gruppmöten. Den här debatten hade inte behövt föras, och jag skulle inte ha behövt ställa de här frågorna. Men tyvärr är vi där nu igen. Redan 2001, efter EU-toppmötet, stod det klart att det var en stor extrakostnad som polismyndigheten hade fått i samband med säkerhetsarrangemangen. Sedan följde ett antal riksdagsdebatter där justitieministern fick frågan om hur detta skulle kompenseras. Det gavs inga svar. Vi höll på under lång tid fram till 2003, då äntligen regeringen insåg att man måste göra någonting och beviljade ett tillskott i budgeten för de extra kostnaderna.

Nu står vi här igen med ett nytt stort möte som regeringen är värd för, och man ger inte någon kompensation. Då tycker jag att det är lite tråkigt att justitieministern börjar prata om sitt eviga mantra om antalet poliser. Jag är inte feminist, men jag skulle ha mycket att säga om den debatten om jag vore det.

Då, år 2001, gällde frågan en stor myndighet. Västra Götaland är ganska stort ekonomiskt sett. Nu, i dag, gäller frågan en liten myndighet – inte geografiskt, men ekonomiskt sett. Det är en tredjedel av dess budget som kommer att gå åt för att arrangera mötet.

Då är frågan naturligtvis: Vad anser justitieministern att Jämtlandsmyndigheten ska ta sig till? Polismyndigheten i Jämtland kommer alldeles säkert att göra ett utmärkt arbete. Den kommer att genomföra säkerhetsinsatserna lika bra som polisen gjorde under EU-toppmötet. Men vad kommer att hända sedan? Och hur ska man upparbeta de stora kostnaderna under året? Det är den frågan som är så viktig.

I anknytning till detta borde vi en gång för alla klara ut hur vi gör med de här kostnaderna vid stora möten. Då skulle vi slippa årslånga diskussioner här i kammaren där vi besvarar herr talman. Vi skulle också slippa oron från myndigheterna för hur de ska klara den löpande verksamheten.

Låt mig återgå till pengarna. Justitieutskottet hade besök av generaldirektören för Rikspolisstyrelsen i förra veckan. Han kunde konstatera att några pengar för att kompensera Polismyndigheten i Jämtland finns inte att tillgå hos Rikspolisstyrelsen. Det var inte det enda de inte hade pengar till. Jag har en lång lista på detta.

Jag måste få ställa mina två frågor igen. Det är viktigt att få svar på dem.

Vad tycker justitieministern att Polismyndigheten i Jämtland ska göra?

Vad är det för fel med att sätta upp regler som en gång för alla klarar ut hur man ska hantera poliskostnader i samband med stora arrangemang med höjda säkerhetskrav?

Anf. 47 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Det är obegripligt att vi i det här landet inte har ett system som gör det självklart att kostnader för nationella arrangemang, inte minst ett arrangemang som Sveriges regering genom Utrikesdepartemen-

tet står värd för, också finansieras nationellt. Det har vi uppenbarligen inte.

Det kommande mötet med Euroatlantiska partnerskapsrådets säkerhetsforum i Åre om en månad är ett mycket stort arrangemang där den regering som Thomas Bodström sitter i också är värd. Över 40 utrikesministrar kommer att finnas på plats, och det ställer självfallet mycket stora krav på säkerheten.

Polisen i Jämtland arbetar för fullt med planeringen inför jättemötet. Men hur den stora polisinsatsen, 1 700 poliser beräknas vara på plats, ska betalas vet inte den ansvariga för planeringen av polisinsatsen, Stephen Jerand. Vad han däremot vet är att kostnaden blir 50 miljoner kronor, och kanske ännu mer om Jämtlandspolisen dessutom ska stå för de från övriga landet extrainkallade polisernas grundlön. Det har också varit en diskussion om det på senare tid. Och detta ska man göra inom en årsbudget på 138 miljoner kronor.

Det är absurt att polisen i Jämtland inte får klara besked om hur den stora polisinsatsen ska betalas. Jämtlandspolisen har ansökt om extramedel från Rikspolisstyrelsen men inte fått några besked, och vi hörde här av Cecilia Magnusson att man inte anser sig ha några pengar på det hållet heller.

De tidigare erfarenheterna lovar inte gott. Polisinsatsen vid EU-toppmötet i Göteborg 2001 kostade Västra Götalands polisdistrikt 145 miljoner, och först tre år senare fick man ett extraanslag på 100 miljoner från Rikspolisstyrelsen. Kommer Jämtlands läns polisdistrikt att behandlas lika illa? Kommer man att få några pengar över huvud taget? Och när kommer i så fall besked om detta?

Polisen i Jämtlands län vill göra ett bra jobb och ställa upp för nationen Sverige när vårt land ska stå värd för ett stort internationellt möte. Ungefär 50 av länets 194 poliser är redan engagerade i förberedelsearbetet, men om inte Rikspolisstyrelsen eller regeringen skjuter till vad insatsen kostar kan denna vidsträckta region komma att stå utan poliser i höst och bli något av ett laglöst land. Hur ska man annars finansiera verksamheten? I så fall finns det inga pengar att finansiera polisverksamheten i ett område som täcker 12 % av Sveriges yta, och så får det naturligtvis inte bli.

Jag vill uppmana justitieministern att ge klart besked nu om att nationen Sverige tar ekonomiskt ansvar när nationen Sverige står värd för ett stort internationellt möte, som det kommande mötet i Åre. Skam vore det annars.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2004/05:524 om översyn av fastighetsmäklarlagen

Anf. 48 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Tobias Billström har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att direktiv till en översyn av fastighetsmäklarlagen ska läggas fram och vilken tidsplan jag har för tillsättandet av en utredning.

Prot. 2004/05:112
26 april

*Svar på
interpellationer*

Den lag om fastighetsmäklare som gäller i dag är från år 1995. Under de här tio åren har det hänt mycket på fastighetsmarknaden. Användningen av Internet har förändrat bostadsköpen på ett sätt som knappast kunde förutspås vid lagens tillkomst och fastighetsmäklarnas roll har kommit alltmer i fokus. Det finns ett behov av att nu genomgripande se över hur regelverket för fastighetsmäklarverksamheten bättre kan anpassas till de förhållanden som gäller i dag.

Inom departementet pågår arbetet med att ta fram direktiv till utredningen. Som Tobias Billström nämner hölls det en hearing i maj förra året där berörda myndigheter, organisationer och företag fick möjlighet att lägga fram sina synpunkter. I det sammanhanget fick vi många goda förslag på frågor som utredningen bör ta upp. Jag kan i dag säga att utredningen kommer att få ett brett upplägg. Det handlar om att se till att konsumenter har ett fullgott skydd när de genomför sitt livs kanske viktigaste affär, men även om att ge mäklarna så goda förutsättningar som möjligt att bedriva sin verksamhet. Konkurrensvillkoren på marknaden för fastighetsmäklartjänster kommer också att ses över.

Som Tobias Billström nämner är det min avsikt att en utredning för att se över fastighetsmäklarlagen ska tillsättas under året. Ett beslut bör kunna fattas under början av hösten.

Anf. 49 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Tack så mycket. Jag ska gå direkt på pudelns kärna. Jag förstår att ministern är på väg härifrån och att jag kanske kommer att få ett skriftligt svar på de här frågorna. Jag tar upp det väsentliga i det här svaret.

Jag tycker att det är viktigt att fastslå varför översynen av fastighetsmäklarlagen är så viktig, vilka frågor som en sådan utredning bör belysa och vilka frågor som vi moderater tycker är viktiga.

För det första är det ett faktum att lagen ovillkorligen måste anpassas till de regler som gäller i den europeiska unionen. I dag upplevs den av dem som måste leva efter den som ett hinder för den fria rörligheten för tjänster. Och enbart detta faktum borde vara tillräckligt för att man ska förstå varför det är nödvändigt att uppdatera regelverket.

Detsamma gäller också frågan om konkurrensneutraliteten. Jag hoppas att den kommer att ingå i direktiven till den här utredningen. Jag utgår ifrån att jag kommer att få ett svar från justitieministern på vad som gäller i det fallet.

Det är också viktigt att fastslå att i Norge och Danmark är det tillåtet för mäklare att ta betalt för sidotjänster. Detta har resulterat i att de kan ta lägre provision när det gäller försäljning av fastigheter. Det här är naturligtvis speciellt allvarligt i min hemstad och valkrets Malmö, i Skåne-regionen, i Värmland och i fjällområdena i Sverige. Där har de utländska mäklarföretagen helt klart en konkurrensfördel gentemot de svenska mäklarna.

Det finns också en aspekt på lagen som är särskilt allvarlig, och där vill jag också gärna efterlysa ett svar från justitieministern om den kommer att inkluderas i direktiven eller inte. Det gäller förbudet mot så kallade förtroenderubbande sidoverksamheter som till exempel att driva en mäklarfirma samtidigt som man driver en städfirma. Det är uppenbart att lagen är ganska snurrig på den här punkten. Fastighetsmäklarna i Sverige

hindras ju i dag från att ge en typ av service och stöd som kunderna förväntar sig vid en försäljning av en fastighet. Det är många som efterfrågar en ökad service från en mäklare som de redan känner och som de litar på. Många av konsumenterna uppfattar i dag reglerna som väldigt oklara. Om en mäklare avvisar en sådan här förfrågan från en kund kan det också få väldigt konstiga konsekvenser. Man kan till och med uppfatta det som bristande service. Det är också en fråga som jag vill ha svar på från ministern.

I Danmark och Norge finns för övrigt inte ett motsvarande förbud. Där har mäklarna i stället ålagts en upplysningsplikt gentemot konsumenterna. De måste alltså tala om huruvida de driver en sådan här verksamhet och vilka samarbeten som de har.

Avslutningsvis har vi frågan om transparens i budgivningen. För att kunna hindra spekulation, det vill säga falsk budgivning, bör möjligheten att upprätta en så kallad budlogg ses över i lagstiftningen. En sådan har också införts i andra länder. En budlogg bör innehålla uppgifter om budgivare, tidpunkter, belopp och lämnas till köpare och säljare efter avslutad affär. För undvikande av integritetsproblem bör en advokat eller juristfirma kunna lägga bud för en klients räkning.

Fru talman! Det här var bara ett axplock av alla de problem som finns med den nuvarande fastighetsmäklarlagen. Jag hoppas att justitieministern i sitt svar inte bara kommer att instämma i mina kommentarer här i kammaren i dag om hur allvarliga de här uppräknade problemen är utan också de facto, med tanke på den enorma mängd fastigheter som omsätts per år i Sverige, preciserar när en utredning kommer och vilka direktiv som den kommer att få.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2004/05:531 om barn i rättsprocesser

Anf. 50 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Karin Granbom har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att anpassa dagens rättsprocesser mer till barnens behov samt på vilket sätt jag avser att stödja barnhussatsningen i Linköping och i övriga Sverige.

Regeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra situationen för de barn och unga som drabbas av brott både genom att utveckla barnperspektivet inom rättsväsendet och i lagstiftningen.

I regleringsbrevet för både Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten finns särskilda återrapporteringskrav om vilka åtgärder som myndigheterna har vidtagit för att tillgodose ett barnperspektiv i rättsprocessen.

För att förtydliga barnperspektivet i domstolsprocessen har riksdagen beslutat om lagändringar som syftar till att principen om barnets bästa ska få ökat genomslag.

När det uppstår misstanke om att ett barn har utsatts för brott inleds ofta flera utredningsprocesser av såväl rättsväsendet som socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det innebär att barn som har utsatts för våld eller sexuella övergrepp inte sällan kommer i kontakt med flera myndig-

heter och måste upprepa sina berättelser för flera personer och vid olika tillfällen. Det finns mycket som tyder på att barn tar skada av detta.

Myndigheterna ska samverka med varandra i dessa frågor. Det finns i dag också ytterst en skyldighet för polisen och hälso- och sjukvården att på socialtjänstens initiativ samverka när barn eller unga får illa. Det finns flera lokala projekt och verksamheter som ytterligare utvecklat samverkan mellan berörda myndigheter. Karin Granbom nämner arbetet som bedrivs i Linköping. Ett liknande arbete bedrivs i Malmö. Utöver dessa verksamheter finns även väl fungerande samarbete mellan polisen och socialtjänsten på många platser i landet.

Som ni alla säkert känner till så föreslogs i departementspromemorian *Barnen i brottets skugga* flera åtgärder som på olika sätt kan förbättra situationen för de barn och unga som utsätts för eller bevittnar brott. Det uppdrag som regeringen gav till Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen att medverka till att etablera flera försöksverksamheter med samverkan under gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott är en av dessa åtgärder.

Inom ramen för uppdragets genomförande kommer myndigheterna att ta ställning till var verksamheterna ska vara placerade i landet och hur de ska vara utformade. Detta uppdrag är viktigt för att vi ska kunna förbättra situationen för de barn som hamnar i en rättsprocess, och jag kommer att noga följa hur myndigheterna genomför detta uppdrag.

Slutligen vill jag framhålla att det runtom i landet på lokal nivå utförs betydande insatser för att stödja barn och unga som drabbas av brott eller lever i familjer där det förekommer våld eller hot om våld. Vi har alla ett ansvar i arbetet med att förbättra situationen för dessa barn och unga. Detta arbete är oerhört viktigt, och det kan aldrig betraktas som avslutat.

Anf. 51 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! Jag har alldeles nyligen fått reda på att vi inte kommer att ha en debatt här i dag, och det tycker jag är väldigt tråkigt eftersom det finns mycket att säga i den här frågan. Jag vet att justitieministern har ett engagemang för barn och bland annat har lagt fram departementsskrivelsen *Barnen i brottets skugga*. Det är bra, men själv tror jag att mycket av det kommer att få litet genomslag eftersom Bodström inte lyckas få resan av regeringen att inse att det behövs mer resurser till rättsväsendet.

När jag har tittat över vad som har gjorts inom det här området, barn i rättsprocesser, är det tydligt att det kan göras mycket mer. En del har gjorts för barn som begår brott och för dem som indirekt berörs av brott, men alltför lite har gjorts för barn som är direkta offer, och därför skulle jag verkligen ha velat ha en debatt om detta. Men jag får försöka vara konkret här i detta enda inlägg som jag får.

Minst 10 000 barn var det som förra året utsattes för mycket svåra brott såsom misshandel och sexualbrott. De här barnens värld har i väldigt många fall slagits i spillror. Då måste samhället snabbt komma till undsättning och se till så att gärningsmannen blir dömd.

Att genomgå en rättsprocess i dag är mycket påfrestande för de allra flesta. Rättsprocesser är anpassade för vuxna, vilket leder till låga uppläringsciffror och stora avskrivningar av brott med unga offer.

Nu tänker jag ge ett antal konkreta förslag här. Jag ska vara snabb och konkret för att Bodström verkligen ska få det här med sig.

För det första: I dag finns det regleringar om att det ska vara särskilt snabb handläggning av ungdomsmål, men detta gäller bara när barn är tilltalade. Jag tycker att även mål där offret är ett barn borde få förtur.

För det andra: Det bör ske en kompetenshöjning hos alla som barnen träffar i samband med rättsprocessen. Det handlar om utbildning av poliser i förhörsteknik och specialisering av åklagare och domare. När rikspolischefen besökte justitieutskottet fick han frågan: Vad är polisen bäst respektive sämst på? Och beträffande "sämst på" svarade han: Bemötande-frågor. Det är väldigt tråkigt. När riksåklagaren var på besök berättade han att Åklagarmyndigheten ville specialisera sig på sexualbrott och familjebrott och att man vill utbilda 35 barnspecialister, men det kräver att regeringen skjuter till resurser, och det gör inte regeringen. I stället får de liksom andra myndigheter dra åt svängremmen för att klara av besparingar. Det står alltså inte så bra till ute i myndigheterna. Jag skulle vilja att regeringen skjuter till lite pengar för vidareutbildning och barnkompetens.

För det tredje: Själva rättegången måste barnanpassas. Det handlar mycket om att se vad barn ser. I Storbritannien har man ställt upp regler för hur barnanpassning ska ske, och det säkerställer en viss likhet för alla barn, oavsett var rättegången äger rum. I Sverige beror anpassningen mycket på domaren. Barnanpassning kan innebära bland annat att barn får veta vilka alla är i rättsalen och att tillåta att även en förälder sitter med bredvid barnet och inte i publiken. Och det borde vara självklart att när ett barn är med vid en rättegång så ska vårdnadshavarens resa också bli betald. Det här är bara några åtgärder för en barnvänligare rättegång, och det finns många fler, men jag ska stanna där för att hinna säga något om barnhusen.

Jag kommer från Linköping, och där har man kommit väldigt långt i samverkan mellan olika myndigheter. Jag tror väldigt starkt på att det här kommer att bli en mycket bra verksamhet som kommer att betyda mycket för de barn som blivit utsatta för sexuella övergrepp. Men jag tycker att det är väldigt tråkigt att det inte skjuts till några medel, därför att de myndigheter som ska samverka är redan så tyngda av andra uppdrag. Nu kommer i stället ideella krafter och privata medel att tillföras för att man verkligen ska kunna sätta i gång. Jag tycker nog att man i stället skulle ha kunnat öronmärka pengar för den här verksamheten och satsat ordentligt så att den kommer i gång och fungerar.

Anf. 52 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Jag instämmer med Karin Granbom: Det är besynnerligt att vi inte kan få en debatt i viktiga rättsfrågor här i dag. Vi får väl reda ut det senare.

Den fråga som Karin Granbom har väckt är väldigt viktig. Ursprunget är departementspromemorian *Barnen i brottets skugga*, en på många sätt ganska bra katalog över hur det ser ut och en hel del bra förslag. Det här med barnahus är ett väldigt bra förslag.

Men justitieministern och jag har stått här och debatterat familjevåldsenheter så många gånger. Det började med en rapport jag såg 1999 från Rikspolisstyrelsen, där man hade gått igenom bemötande, hur man

hanterar barnutredningar och hur man skulle kunna bli bättre. Rikspolisstyrelsen rekommenderade att man skulle inrätta teamarbete på landets myndigheter, men eftersom vi nu har egna myndigheter så kunde man inte peka med hela handen, och statsrådet Bodström har inte pekat med hela handen heller. Och det är dags att göra det.

Man kan titta på familjevårdsenheten i Malmö. Den har nu utvecklats till ett barnahus. Det är en naturlig utveckling. Beträffande att det här är en försöksverksamhet är det klart att en sådan här verksamhet ska finnas i hela landet och att det ska vara en ordinarie verksamhet. Det ska inte vara något projekt. Tittar vi på hur viktigt det här är och att det måste till pengar så kan vi ju bara läsa tidningarna i dag om Polisförbundets undersökning, där sex av tio poliser säger att de kan för lite om det här området, där också barn ingår. När det gäller familjevåldet är ofta barn djupt inblandade i frågorna.

Frågan om hur det här ska finansieras och komma på fötter är oerhört viktig. Vi skulle ha behövt svaret på den frågan i dag.

Anf. 53 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag ska ge korta svar.

1. Det efterlyses en lag för brottsoffer. Den har vi infört på mitt initiativ. Jag tror att det var 2001 eller möjligen 2002 som den trädde i kraft. Jag instämmer helt, och det var därför som jag tog initiativet.

2. Jag håller helt med om att bemötandefrågorna ska vara viktiga. Det ligger också som en av de viktigaste sakerna i brottsofferpropositionen som lades fram sommaren 2001.

3. När det gäller resurser är det bara att läsa om de satsningar som vi har gjort. Vi behöver inte fördjupa oss i det. Det står svart på vitt vilka ökningsar som har varit.

4. När det gäller rättssalen är det viktigt att komma ihåg att Sverige, till skillnad mot många andra länder, har principen att barn inte ska vara i rättssalen till exempel när det gäller övergrepp. Man gör i stället videoinspelningar där advokaten ur rättssäkerhetssynpunkt ska kunna ställa frågor. För det har vi blivit anmälda, men friade av Europadomstolen därför att vi sätter barnets bästa i första rummet. Jag tycker att vi ska vara överens om att vi inte ska ha in barnen i rättssalen på det sätt som man har i många andra länder.

5. Vi är helt överens om att barnahus är något som ska utvecklas. Det är därför som vi har gett uppdraget till myndigheterna att komma tillbaka med ett förslag om hur det här ska utvecklas. Jag tror att vi är helt överens om principerna och att barnahus ska finnas på så många ställen som möjligt.

(KARIN GRANBOM (fp): Jag hörde inte ditt första svar. Får jag fråga vad det var som hände 2001?)

Vi införde en lag om att det ska ske en skyndsam handläggning när det är ungdomar som är brottsoffer, tre månaders utredning.

Anf. 54 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! Jag tackar så mycket för det. Om det faktiskt har införts 2001 att det ska ske en skyndsam handläggning så är jag glad för det. Jag

har hört efter med ett antal personer som har försökt hjälpa mig med det här, och de har kommit fram till att det finns en förundersökningskungörelse som säger att fram till dess att ett ärende kommer till domstolen ska det gå särskilt snabbt när barn är brottsoffer. Men jag tycker att även målen, när processen har kommit så långt, ska gå särskilt skyndsamt.

Jag är också glad att justitieministern kommenterar mina förslag. Jag hade några förslag till, och jag hoppas att du tar till dig dem och läser protokollet. Mycket handlar om att myndigheterna ska ta sig an och följa lagstiftningen och att vi ska ändra attityden.

När det gäller resurstilldelningen har vi två olika syner på det som du menar är satsningar. Jag tycker att det står rätt så dåligt till med de här satsningarna och att satsningar är ett felaktigt ord när det många gånger i mina ögon handlar om besparingar. Myndigheterna säger ju själva att de inte klarar av att genomföra vissa utbildningsinsatser som de vill göra just därför att de har för lite pengar.

När det gäller barnhusen handlar det inte om så särskilt mycket pengar. Men för att man verkligen ska kunna få dem att fungera och inte bara säga att nu ska ni göra det här inom befintlig ram, borde man ha öronmärkt lite pengar så att barnen verkligen hade prioriterats, för det är så lätt att barn försvinner i besparingstider. De kan inte själva föra sin talan, utan man måste öronmärka pengar och reglera vissa saker som ska göras för att barnen verkligen ska få det så bra som möjligt.

Jag tycker till exempel att det är väldigt tråkigt att Childhood Foundation och Rädda Barnen har fått stiga in för att man ska kunna komma i gång med barnhussatsningen i Linköping. Det är ändå statens huvuduppgift, om ett barn har råkat ut för ett mycket allvarligt brott, att hjälpa till med stöd och insamling av bevisning för att kunna få till stånd en fällande dom. Att ideella krafter sedan kompletterar tycker jag är självklart att de ska kunna göra. Men staten måste ändå ha ett huvudansvar och inte bara säga: Gör det. Man måste också puffa på lite extra här, tycker jag.

Sedan finns det en hel del till att göra. I morgon är det ett seminarium här i riksdagen om barnpornografi. Det fanns ju en del kvar att göra när sexualbrottspropositionen lämnades här under våren. Den är bra på många sätt för barnen, men det finns fortfarande en del att göra.

När det gäller preskriptionstiden, som jag tycker är en relevant del för barn i rättsprocesser, står jag fortfarande fast vid att alla sexualbrott som kan ge fängelse borde få en förlängd preskriptionstid, så att när målsäganden blir 18 år är det fem år kvar av preskriptionstiden.

Det finns en hel del att säga på det här området, men jag stannar där för den här gången.

Anf. 55 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Karin Granbom tog i sina frågor till justitieministern upp olika delar av rättsväsendet och nämnde rättegången. Något som är väldigt viktigt är bemötandet i domstolen av domarna. Domstolsverket gjorde en utbildningsplan 2001 för bemötandefrågor, hur man bemöter barn, beteendevetenskap etcetera. Men, statsrådet och talmannen, den har inte kunnat genomföras på två år, och det finns ingen möjlighet att genomföra den kommande år heller på grund av resursbrist inom Dom-

stolsverket. Det här är skamligt när man säger att man satsar på barnen och deras plats i rättsprocessen.

I departementsskrivelsen *Barnen i brottets skugga* nämner man över huvud taget inte den insats som de ideella krafterna – brottsofferjourerna, Bris och andra – gör för att hjälpa barnen inom det här området. Det står inte ett enda ord om det.

I tilläggsbudgeten som regeringen har lagt fram skåpar man i väg en massa miljoner till kvinnojourer, men alla andra som tillgodoser brotts-offrens behov får ingenting. Är det Ulvskogs Feministas som har fått regeringen att göra detta? När ska brottsofferjourerna och andra ideella organisationer få ett stöd som jag tycker att de är berättigade till?

Inför redogörelsen i justitieutskottet häromdagen för propositionen *En modernare rättegång* hade jag glatt mig åt att man skulle kunna använda den nya tekniken, inte bara på försök utan fullt ut, och trodde att regeringen ville att man skulle uppvärdera barnets plats i rättegången genom videoförhör. Men så var inte fallet enligt departementsfolket som var där. Det skulle vara skönt att höra om justitieministern har en annan uppfattning om barnets plats i rättegången.

Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! När det gäller resurser ska jag inte dra några siffror. Men ni kan bara se antal kronor, antal miljarder, andelen av bnp under perioden 2000–2005. Kan ni hitta någon period i svensk historia där det har gjorts så stora satsningar på rättsväsendet? Sedan kommer det alltid att vara så att myndigheter kommer att säga att de kan göra ett projekt till och ett projekt till. Det tycker jag är positivt. Det ska man inte på något sätt ha några invändningar emot, därför att det tyder på en hög ambition.

Eftersom domstolarna och pengarna till dem berörs här vill jag säga att det också var domstolarna som fick extra tillskott i vårbudgeten. Framför allt kommer de att få ytterligare tillskott nästa år och 2007, så den här satsningen kommer att fortsätta.

Avslutningsvis vill jag bara säga att visst, det har gjorts mycket på lagstiftningsområdet, men det finns saker som återstår. Till exempel behöver frågan om barnpornografi utredas liksom preskription, möjligheten till skadestånd och gränserna för dessa. Jag vill inte på något sätt säga att vi är färdiga, att vi lutar oss tillbaka – tvärtom. Vi kommer att fortsätta arbetet med samma intensitet och med samma kraft och kommer att vidta alla de åtgärder som behövs, men vi kommer aldrig att bli helt färdiga.

Anf. 57 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! När det gäller resurserna kommer vi att återkomma. Jag kan berätta redan nu att jag har lämnat in en interpellation om kriminalvårdens resurser, och vi har tidigare haft en debatt om detta. Men så länge jag fortfarande tycker att kriminalvården får leva under mycket begränsade resurser att det nästan borde kallas kriminalförvaring kommer jag att stå här och delta i interpellationsdebatter med justitieministern om kriminalvårdens ekonomi. Och mina andra kolleger har lämnat in interpellationer om resten av rättsväsendet. Så den debatten kan vi ta då.

Jag vill i alla fall tacka justitieministern för denna debatt, eller diskussion eftersom vi har samma mål. Det handlar bara om intensiteten. Och nu säger justitieministern att han vill fortsätta med samma intensitet. Jag skulle önska lite mer intensitet.

Men läs gärna mitt allra första anförande – det gick ju fort i dag – där det fanns ett antal förslag som var konkreta, bland annat om vad man kan göra för att förbättra rättegångarna. Det handlar ju om att barn ska kunna fortsätta att få vara barn. Och ibland måste de in i rättssalarna. Och jag talade om unga upp till 18 år.

Utifrån det som jag har sagt står det klart att det inte handlar om att man behöver göra förändringar i rättegångsbalken eller att man behöver minska sina krav på rättssäkerhet, utan mycket handlar om attityder och att faktiskt bestämma sig för att man ska ha reglerat vad som är en barnanpassning. Sedan handlar det om att göra prioriteringar och skjuta till medel. Och jag har sett det förr när det gäller att ideella organisationer och privata stiftelser och så vidare får skjuta till medel. Senast handlade det om att Allmänna arvsfonden har fått ge mycket pengar för att man ska inrätta ungdomscentrum för unga brottsoffer. Det är bra, men staten tar inte sitt fulla ansvar.

Därmed får vi väl anse att debatten är över för den här gången, och jag får önska justitieministern lycka till i det fortsatta arbetet för barns bästa.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.23 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

8 § Svar på interpellation 2004/05:517 om avvecklingen av kärnkraften

Anf. 58 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Hans Backman har frågat näringsminister Thomas Östros vilka åtgärder han avser att vidta för att minska utsläppen av koldioxid i Sverige i samband med att kärnkraftverk stängs. Han har också frågat vad näringsministern avser att göra för att stävja den oro som företag inom de för Sverige så viktiga basindustrierna känner inför en avveckling av kärnkraften. Ansvarsfördelningen inom regeringen är sådan att det är jag som svarar.

Varken kärnkraft eller fossila bränslen är delar i det långsiktigt hållbara energisystem där visionen är att vi på sikt baserar hela vår energiförsörjning på förnybara bränslen – alltså inte på vare sig uran, olja eller kol. Det innebär att vi i stället måste lägga stor kraft på att utveckla våra förnybara energikällor.

Energipolitiken har sedan 1997 varit ett gemensamt ansvar för Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Inriktningen är och har varit en omställning till ett långsiktigt hållbart energisystem. Jag beklagar att Folkpartiet, som tillsammans med Socialdemokraterna stod bakom den linje i folkomröstningen som fick flest röster, har valt en annan ståndpunkt. Inte minst för det svenska näringslivets skull är jag övertygad om att vi behöver långsiktighet och stabilitet i energipolitiken.

Den 4 oktober förra året enades Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet om en strategi för en fortsatt avveckling av kärnkraften. En viktig utgångspunkt för denna strategi är att alla de svenska kärnkraftsreaktorerna tillkom under en period av 13 år och därmed riskerar att falla för åldersstrecket under en mycket kort period. En hastig avveckling skulle kunna ge allvarliga konsekvenser för sysselsättning och välfärd. Vi vill i stället ha en kontrollerad utfasning av kärnkraften i den takt som den kan ersättas med förnybar energi.

En omställning av energisystemet förutsätter investeringar i ny miljöacceptabel kraftproduktion eller en minskad användning av el. Ett exempel på arbetet med att driva på utvecklingen är elcertifikatssystemet som syftar till att främja el från just förnybara energikällor. Målet är mycket ambitiöst, nämligen att till år 2010 öka användningen av el från dessa källor med tio terawattimmar från 2002 års nivå. Hittills har en ökning med omkring tre och en halv terawattimmar uppnåtts.

Tidigare saknades styrmedel för begränsning av koldioxidutsläppen på elmarknaden och därför kunde elproduktion från fossila bränslen öka relativt ohämmat. I dag är situationen en annan. Handelssystemet för utsläppsätter kommer att minska konkurrenskraften för den fossila el- och värmeproduktionen och ökar omvänt konkurrenskraften för förnybar energi. Det sätts ett pris på koldioxidutsläpp inom elproduktionen och ett tak för de samlade utsläppen.

På mycket lång sikt måste energiförsörjningen helt bygga på förnybar energi. Allt annat är omöjligt. Jag skulle gärna se att utvecklingen av förnybara energikällor gick ännu snabbare. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på att de förnybara energikällorna har utvecklats mycket starkt de senaste 20 åren. I första hand har effekten på energiförsörjningen av detta varit att oljeberoendet minskat kraftigt, vilket i sin tur lett till minskade koldioxidutsläpp. Genom de nya styrmedlen har vi lagt grunden för en övergång till förnybara energislag i elproduktionen. Takten i kärnkraftsavvecklingen är beroende av hur alternativen utvecklas. Stängningen av Barsebäcksverket innebär att endast omkring en tiondel av det svenska kärnkraftsprogrammet har avvecklats på 25 år. Regeringen tar industrins krav på en konkurrenskraftig elförsörjning på allvar, vilket har tagit sig uttryck bland annat i att stängningen av Barsebäck skjutits upp i fyra år. När nu regeringen stänger Barsebäck är det med övertygelsen att energiförsörjningen inte hotas.

Det är min bestämda uppfattning att en fortsatt minskning av fossilbränsleberoendet och en fortsatt satsning på förnybar energi inte kommer att vara negativt för svensk industri. Riksdagen uttalade efter folkomröstningen 1980 att kärnkraften ska avvecklas i den takt som är möjlig med hänsyn till behovet av elektrisk kraft för att upprätthålla sysselsättning och välfärd. Det här var ett viktigt vägval. På flera håll i världen har man gjort samma bedömning – att kärnkraften inte är långsiktigt förenlig med en hållbar utveckling. Det är ingen konflikt mellan långsiktigt bra villkor för industrin och en omställning av energisystemet. Uthållighet och omställning är en förutsättning för att långsiktigt klara också industrins villkor.

Anf. 59 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Jag tackar samhällsbyggnadsministern för svaret. I svaret hänvisar Mona Sahlin till folkomröstningen om kärnkraften. Det är nu 25 år sedan vi röstade om kärnkraften i Sverige. Den energipolitik som regeringen för bygger på resultatet av folkomröstningen 1980. Men sedan dess har flera helt avgörande faktorer förändrats. Det stora energipolitiska vägval vi i dag står inför kan sammanfattas så att antingen väljer vi ökade koldioxidutsläpp eller också väljer vi att behålla kärnkraften.

Med åren har svenskarnas inställning till kärnkraften blivit alltmer positiv. I dag är det bara 9 % av svenskarna som anser att en avveckling är miljöpolitikens viktigaste mål.

Mona Sahlin sade att varken kärnkraft eller fossila bränslen är delar i det långsiktigt hållbara energisystem där visionen på sikt är att vi baserar hela vårt energisystem på förnybara bränslen. Men under en överskådlig tid blir ju ersättningen för att avveckla kärnkraften ändå olja, kol och gas. Sveriges elproduktion bygger i dag på vattenkraft och kärnkraft som inte alls ger mycket koldioxidutsläpp. Sverige är också ett av de i-länder som har de lägsta utsläppen av klimatpåverkande gaser.

Jag tycker därför att det är märkligt att regeringen ändå verkar vara fast besluten att överge den produktionsstrukturen för att i stället i praktiken öka koldioxidutsläppen – utsläpp som resten av världen i övrigt är i full färd med att bekämpa – senast genom beslutet att stänga Barsebäck. Det är inte den kontrollerade utfasning av kärnkraften som Mona Sahlin talar om i sitt svar.

Vid det behov av el som kommer att uppstå blir Sverige tvunget att importera el bland annat från kolkraftverk i Danmark. Sverige stänger därmed kärnkraftverk för att utnyttja kolkraft som smutsar ned vår miljö. Då måste jag fråga: Vari ligger miljövinsten med detta?

Sverige har i dag problem med elkapaciteten och produktionskapaciteten i vissa lägen, exempelvis efter stormen i Sydsverige. Då känns det inte bra att man driver en linje som innebär att befintlig produktion ska ställas av. Det slår bland annat mot den elintensiva industrin. Landets viktiga skog- och stålföretag är också oroade.

Mona Sahlin säger i sitt svar att de förnybara energikällorna utvecklats mycket starkt de senaste 20 åren, och visst har de utvecklats. Men faktum är att till exempel vindkraften stod för endast 0,9 terawattimmar av Sveriges energiförsörjning år 2004, att jämföra med vattenkraften som stod för 59,5 terawattimmar och kärnkraften som stod för 75 terawat-

timmar. Mer än hälften av den el som användes i Sverige kom alltså från kärnkraften.

Sandviks vd sade när riksdagens näringsutskott nyligen besökte företaget att den stora frågan för industrin är vad som ska ersätta kärnkraften när kärnkraftsreaktorerna i Sverige blir noll.

Den osäkerhet och tveksamhet som industrin i dag känner inför landets energipolitik gör att investeringar i Sverige stoppas. Sandviks vd såg att det av konkurrensskäl inte finns några möjligheter att ta ut de ökade energikostnaderna för en fortsatt kärnkraftsavveckling på kunderna via prisökningar. Vad han efterlyste var en tydlig signal om att kärnkraften blir kvar i 40 år. Med andra ord efterlyste han en långsiktig, förutsägbar energipolitik. Det är vad industrin efterfrågar. Industrins oro är uppenbarligen inte stillad av att stängningen av Barsebäck skjutits upp i fyra år.

Mona Sahlin säger att hon är övertygad om att det svenska näringslivet behöver långsiktighet och stabilitet i energipolitiken. Jag vill därför fråga Mona Sahlin om hon inte har noterat att det svenska näringslivet anser att en stängning av kärnkraftverk utan att det finns hållbara alternativ är raka motsatsen till en långsiktig och stabil energipolitik.

Det vore också intressant att höra när Mona Sahlin anser det vara rimligt att uppnå slutmålet noll kärnkraftverk i Sverige och vilka miljövänliga energikällor hon då tror har vuxit fram för att ersätta kärnkraften.

Anf. 60 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Det är väldigt bra att Hans Backman har ställt den här interpellationen och att Mona Sahlin är här i dag och svarar på den, för den här debatten måste definitivt komma framåt. Det har den inte gjort på väldigt länge.

Jag är 22 år och en del av den lagstiftande församlingen riksdagen. Den folkomröstning som Mona Sahlin gång på gång hänvisar till är av betydligt äldre datum än jag. Under snart en kvarts sekel har den lagt en död hand över hela elenergidebatten. Det tycker jag är synd, för här skulle det behövas betydligt mer av sunt förnuft i stället.

Vi har ett allvarligt problem i klimatfrågan. Temperaturen på det här jordklotet har ökat; det är nu vetenskapligt belagt. Det får också i förlängningen allvarliga konsekvenser för vår miljö. Då duger det inte att som en struts sticka ned huvudet i sanden och hoppas att problemen bara försvinner. Vad man gör är att köra vidare med kolkraft i stället, även om det går i ledningar under Öresund över till Danmark och Tyskland.

Sverige klarar sig inte utan den energi som kärnkraften står för. Vi har en stor elintensiv industri, vår basindustri. Den basindustrin är inte någon modeindustri som man kan avvara till andra länder. Svart på vitt har jag sett när jag varit ute på arbetsplatser att basindustrin många gånger är mycket högt utvecklad. Det är en mycket hög investeringsnivå i den, och dyra maskiner som är absolut i hightechsfären.

Den utfasning av kärnkraften som vi ser baseras på den folkomröstning som är äldre än vad en del av ledamöterna i riksdagen är. Jag tror att många medborgare faktiskt förväntar sig mer från oss folkvalda än att bara falla tillbaka på den omröstningen.

Mycket har hänt på 25 år. 25 år är en ganska så lång tid. Det har hänt mycket vad gäller säkerheten i våra kärnkraftverk. Det har skett en oerhört kraftig utveckling där. Det har skett en utveckling vad gäller effektiviteten och den förväntade livslängden på kärnkraftsreaktorerna. Det har också hänt en hel del vad gäller miljöpåverkan. I alla delar har det gått i positiv riktning och definitivt stärkt kärnkraften som en viktig aktör i fråga om vår framtida energiproduktion.

Mona Sahlin säger att samma bedömning som Sveriges regering har gjort kommer från flera andra länder. Jag skulle göra en helt annan analys. Jag ser att det är flera länder som faktiskt har övergett den ståndpunkt som Mona Sahlin gav uttryck för. Närmast har vi naturligtvis vårt grannland Finland, där det nu pågår en byggnation av ytterligare en ny reaktor.

Vad jag efterlyser i dag är sunt förnuft för att vi ska kunna ha produktion i Sverige, för att vi ska kunna uppnå de viktiga miljömål som vi har satt upp och också för att vi ska kunna behålla jobb i Sverige och inte skicka i väg dem till andra länder.

Tiden har sprungit ifrån folkomröstningen för länge sedan. Jag hoppas att det kan komma mer av sunt förnuft av den här debatten.

Anf. 61 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Jag blir alltid lika förvånad när jag hör Folkpartiet debatera energifrågor. Det som förvånar mig mest är den här otroliga defaitismen om framtiden. Det verkar som att Folkpartiet inte ser möjligheterna med teknikutveckling. Det sker ändå en väldigt stark teknikutveckling på marknaden nu, men Folkpartiet ser inte möjligheterna med den.

Man ser inte heller möjligheterna om vi skulle genomföra en elmarknadsreform. Det här är en sak som vi har diskuterat väldigt mycket i näringsutskottet – möjligheterna med en elmarknadsreform. Det är nu en väldigt osund marknad, men den är till nytta för elproducenterna, de stora bolagen, på vår marknad. De tjänar mycket pengar på att marknaden inte är avreglerad på ett riktigt optimalt sätt. Men Folkpartiet har varit fullständigt ointresserat av att diskutera den här frågan.

Saken är den att om vi skulle göra så med effekten att den kostade konsumenterna lika mycket som effekten kostar i verkligheten, skulle vi kunna få ned behovet av ny kraft oerhört mycket. Det här hör man inte Folkpartiet diskutera. Varför? Det är ändå en fråga som debatteras väldigt mycket och som Folkpartiet bara slår ifrån sig. Varför är ni så intresserade av en marknad där elbolagen egentligen – det är vad som händer – i onödan förser sig på konsumenternas bekostnad?

Inom det svenska näringslivet är man sedan gammalt van vid att gå i armkrok med elbolagen. Det svenska näringslivet hade en period då elkraften byggdes ut med hjälp av kärnkraft till ett mycket stort överskott i Sverige. Under den perioden vande sig näringslivet och alla andra vid att få elen till ett mycket billigt pris. Man vande sig vid att man inte behövde effektivisera. Alla som hade andra idéer, nya teknikidéer, vande sig vid att det inte fanns något intresse i samhället för sådana idéer därför att vi hade ett överskott och att det inte fanns någon marknad för ny el, ny energi.

Vi står i princip där nu också. Jag som ”energiperson” i mitt parti nås av otroligt många människor som har goda idéer om hur man ska kunna utöka kraften i Sverige på olika sätt. Men problemet handlar om att få en finansiering av nya idéer. Det är det stora problemet i Sverige. Det är inte möjligheten att få fram ny kraft. Jag skulle önska mig att Folkpartiet mer tittade på den biten än bara försvarade gamla förstelnade strukturer och en miljöförstöring som vi har på grund av de gamla energikällorna. Den stora potentialen för näringslivet ligger i en förnyelse, där vi i Sverige skulle kunna exportera ett miljökunnande, ett effektiviseringskunnande, nya tekniker. Där ligger jättemöjligheter.

Anf. 62 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Axel Darvik säger att han är 22 år nu och inte var född när folkomröstningen var. Det var så väldigt länge sedan. Men jag var 22 år gammal när folkomröstningen ägde rum och tycker inte att det där är så förskräckligt länge sedan. Men det intressanta att fundera över är: Finns det ett bäst-före-datum på folkomröstningar, Axel Darvik? Gäller det högertrafiksomröstningen eller medlemskapet i EU? Eller är folkomröstningen något som vi här sedan har till uppgift att förverkliga resultatet av med den kunskap, som förvisso också Axel Darvik var inne på, att tider förändras och ny kunskap kommer? Det är farligt om vi börjar resonera om att när en viss tid har gått räknas inte folkets vilja längre. Vi ska också komma ihåg att Folkpartiet är väldigt ensamma både i maktalliansen och verkligen här i riksdagen om att ens prata om att bygga ny kärnkraft. Hur ska energipolitiken se ut om olyckan skulle vara framme och Folkpartiet ingå i regeringsunderlaget? Det kan vi fortsätta att diskutera.

Det som Hans Backman öppnade med att säga är en väldigt stor missuppfattning. Han sade att valet var: Bygga kärnkraft eller öka koldioxidutsläppen. Hallå, häng med på att det har hänt en del på den allra senaste tiden! Vi kan inte öka koldioxidutsläppen. Vi har handelssystemet med utsläppen. Vi har ett tak för koldioxidutsläppen. Det valet finns inte, inte för vårt land och inte för något annat land.

Vi ska också avveckla kärnkraften i den takt som det går att ersätta den med miljövänlig energi. Det har uttryckts och det har visats i stängningen av Barsebäck, och så måste det ske också i fortsättningen.

Det är ändå viktigt att påminna om att det inte bara är kol och olja som icke är förnybara, utan det gäller också uran. Uran är en ändlig energikälla som förr eller senare måste ersättas. Ju tidigare länder som är moderna, framtidsinriktade och som har omsorg om industri och välfärd inser detta och börjar omställningen, desto mer kommer det i förlängningen – precis som Ingegerd Saarinen var inne på i slutet av sitt anförande – att gagna vår industri, inte bara i dag utan också för framtiden.

Jag tycker också att debatten visar att Folkpartiet verkligen inte alls har hängt med i den utveckling som har skett under de allra senaste åren – inte bara årtiondena – av bioenergi, vattenkraft, vindkraft, solenergi och av energieffektivitet som metod.

Utvecklingen har också varit väldigt stark under de senaste åren, inte minst när det gäller vindkraftsutbyggnaden, vattenkraftseffektiviseringen och inte minst de mycket spännande försök som pågår nu med vågkraften och undervattenskraften. Där har Sverige och Ångströmlaboratoriet en världsledande ställning. Solceller står nu inför sitt riktigt kommersiella

genombrott. Svartlutsförgasningen erbjuder enorma möjligheter också för elproduktion. Inte minst bioenergin fortsätter att växa.

Allt detta ska hanteras inom en nordisk elmarknad som fungerar mycket bra. Jag vill återigen betona – häng med i vad som hänt – att ibland är Sverige, som vi var förra året, nettoimportör, men oftare är vi nettoexportör. Se vad som har hänt med elcertifikatssystemet som tillsammans med utsläppshandeln gör att det som är farligt för miljön blir dyrare. Det som är gott för miljön, det förnybara, blir billigare.

Så här formar vi en ansvarsfull energipolitik för framtiden både för oss som är 22 år nu och var 22 år då och framför allt för industrin.

Anf. 63 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! När det gäller Miljöpartiet är vi lika förvånade över er kärnkraftspolitik som ni är över vår. Vi tror även på teknikutveckling inom kärnkraften. Ingegerd Saarinen sade att vår industri inte är tillräckligt effektiv. Det tycker jag närmast är en förolämpning. Jag bor själv i en ort som Horfors där man har stålverket Ovako Steel, och de är verkligen effektiva. Så detta överensstämmer inte med verkligheten, såsom jag ser det.

Det är klart att visst har vindkraften utvecklats, men fortfarande uppgår den till 0,9 terawattimmar jämfört med kärnkraften som står för hälften av vår energiförsörjning, 75 terawattimmar. Så det är enormt långt kvar.

Att i det läget börja att avveckla i förtid ser jag som väldigt oroväckande, och även industrin är orolig. Det kan ju näppeligen vara för industrins skull som samhällsbyggnadsministern driver den här frågan.

Vi ska avveckla kärnkraften med förnuft i den takt som man kan ersätta den med nya energislag, men det lyckas man ju inte med. Just nu räddas avvecklingen av kärnkraften med att de kärnkraftverk som vi har kvar har blivit effektivare. Det är ju det som löser problemet med energitillförseln i Sverige, i alla fall enligt de forskare som jag har läst, och de är trovärdiga personer.

Stödet för svensk kärnkraft ökar också. Det är 64 % av folkopinionen som vill behålla kärnkraften. Mona Sahlin sade att vi måste lita på folkviljan, men den har förändrats över tid, och i en sådan här fråga är det viktigt att ta hänsyn till den. När folkomröstningen hölls var den stora frågan och det stora debattämnet: Vad händer vid en olycka? Jag fick inte rösta då eftersom jag var ett år för ung, men jag kommer ihåg att den debatten fördes på vår gymnasieskola och i många andra skolor.

I dag är debatten en annan. I dag är vi oroliga för miljön och koldioxidutsläppen. Därför oroar det mig att man vill avveckla kärnkraften utan att man har några alternativ som kan fylla upp direkt. Det är det som jag är ute efter.

Om man avvecklar kärnkraften före år 2005 och ersätter den med exempelvis gas, som också är ett fossilt ämne, skulle koldioxidutsläppen öka med 35 miljoner ton per år, och det är en jätteökning med 65 %. Då säger Mona Sahlin att vi inte får använda fossilt bränsle i framtiden. Men vad ska man i så fall använda? Är det vindkraft? Det är ju så lite i det stora hela att det inte är realistiskt.

Prot. 2004/05:112

26 april

*Svar på
interpellationer*

Mona Sahlins och regeringens resonemang går ut på att vi ska ha en kontrollerad utfasning av kärnkraft i den takt som den kan ersättas med förnybar energi. Men det är inte fråga om det. Nu offerar man skattemedel för att stänga Barsebäck 2. Vid de behov som kommer att uppstå kommer man möjligen att använda sig av kol, men enligt Mona Sahlin får vi ju inte det. Då återstår att vi ska importera kärnkraftsel från exempelvis Finland. Det innebär att vi stänger svensk kärnkraft och köper finsk.

Jag skulle gärna vilja höra vad samhällsbyggnadsministern ser för vinst med det. Någonstans måste vi ta vår energi ifrån. Annars blir den elintensiva industrin och därmed samhällsekonomin tillsammans med miljön i slutändan den stora förloraren.

Jag vet också att Mona Sahlin ska delta i OECD:s vårmöte i Paris och bland annat diskutera världens energibehov. En av de stora frågorna vid det mötet är hur världen ska säkra tillgången på effektiv och miljövänlig energi. Det är samma sak här. Ni ska diskutera hur vi ska göra, och då måste jag fråga: Är det inte olämpligt att vi i Sverige avvecklar den svenska kärnkraften innan vi vet hur vi ska ersätta den? Annars finns det en uppenbar risk för att vi blir tvungna att ersätta den med saker som är mindre miljövänliga eller att vi måste importera kärnkraftsel från Finland eller kanske från öststaterna som har mycket osäkrare kärnkraftverk än vad vi har.

Anf. 64 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Miljöpartiet undrar om vi inte ser möjligheterna med teknikutveckling. Då skulle jag vilja ställa frågan: Vem är det som ser möjligheterna egentligen? Jag ser många möjligheter, framför de som har dykt upp i och med den effektivisering av kärnkraften som har skett och som har gjort den säkrare.

Frågan är vem det är som kör med skygglappar. Miljöpartiet har ju bedrivit en ideologisk inkquisition mot kärnkraften under många år, och det har definitivt inte fört den här frågan framåt. När det börjar att dyka upp realistiska alternativ välkomnar jag dem också.

Vi har en basindustri i Sverige. Den har en investeringscykel på ungefär 20–25 år innan man måste förnya sina anläggningar. Då måste Sverige som land kunna erbjuda konkurrenskraftiga förutsättningar för basindustrin. Råder det en stor osäkerhet kring hur det ska gå med Sveriges energiproduktion och vilka förutsättningar som ska gälla för den, ja, då är det klart att frågan om vi kan behålla basindustrin dyker upp.

Vad vi ser nu är att Sverige exporterar stora mängder pengar som i stället borde investeras i det här landet. Det är ett tecken på att basindustrin inte vågar att investera i nya anläggningar. Gör man inte det kanske man passerar bäst-före-datum och tvingas kanske att lägga ned.

Vindsnurror och solpaneler i alla ära, Mona Sahlin, men på 25 år har de inte lyckats att åstadkomma mer än några tusendelar av det energibehov som Sverige har. Jag vill inte att man i stället ska bygga ut fossila bränslen. Jag vill att man ska kunna behålla produktionen, jobben och miljömålen i Sverige och ge förutsättningar för att de ska kunna uppnås.

Anf. 65 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Sverige använder 2,6 gånger mer el än de 15 EU-länder som var medlemmar i unionen till 2001. Det är ganska mycket. Det är

inte försvarbart att tro att Sverige ska behöva ha en sådan konsumtion som skiljer sig så markant från omgivande länder.

Sverige har också mest kärnkraft per capita i världen. Om alla länder betedde sig som Sverige skulle urantillgångarna i världen inte räcka särskilt långt. Enligt World Nuclear Forum räcker uranresurserna till 50 års förbrukning med dagens kostnader för uran. Om alla länder skulle bete sig som Sverige och ha en sådan förbrukning av kärnkraft skulle uranet i stället ta slut på tre år.

Axel Darvik pratade om den säkra kärnkraften. Jag skulle vilja veta vilka informationer detta handlar om. Sverige har flest incidenter av INES-2-karaktär av alla länder över huvud taget. Jag skulle vilja få dokumenterat hur Folkpartiet kan veta att den svenska kärnkraften är så säker.

Anf. 66 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Får jag börja med att rätta till två missförstånd. Vi kan kalla det så, även om man ibland tenderar att inte vilja släppa det man själv tror och tycker. För det första är det inte vindsnurror, som Axel Darvik lite teknikfientligt kallar det, som ska ersätta all kärnkraft. Hans Backman var också inne på det. Det är inte bara vind. Det är vind, vatten, energieffektivitet, bio, solceller och det som vi i dag inte ser.

Vi ska komma ihåg en sak. Vi kan backa de 25 år som har gått sedan folkomröstningen. Hur många såg då vilken möjlighet till exempel biobränsle skulle få? Hur många hade då en aning om den utveckling som den energikällan i dag befinner sig i? Hur många såg då det som vindkraften i dag är på väg att ge? Ni ska veta att de beslut som redan är fattade om de vindkraftparker som nu är på väg att byggas kommer att mer än fördubbla den el vi får ut av vinden – till och med tredubbla den, om jag minns rätt. Se det som sker och ana det som kan ske, inom en inte alltför avlägsen framtid, med den snabba teknik som nu är på väg att utvecklas!

Sverige – svenska företag och svensk industri – är världsledande på många områden som handlar om den allra viktigaste förutsättningen för alla världens länder för att utvecklas, nämligen energi som är förnybar. Ingegerd Saarinen gör mycket viktiga påpekanden om vad som sker i världens stora utvecklingsländer, som Kina, och vad det kommer att göra inte minst med priset på uran. Det tycker jag att Folkpartiet ska gå hem och fundera på.

Även om vi gör kärnkraften effektiv, som ni uttrycker det, så blir också folkpartistisk kärnkraft någon gång gammal. Vad ska ni ersätta den med? Ju längre man stretar emot det nya, desto större blir fasan för basindustrin.

Man ska inte avveckla i förtid, säger Hans Backman. Men ska man avveckla för sent? Nej, hellre avvecklar man kärnkraften i god tid, vad ni nu kallar förtid, men inte genom att köpa finsk kärnkraft, för att återkomma till det andra missförståndet. Det energipolitiska program som genomfördes för att kunna stänga Barsebäck innehöll inte att vi skulle köpa från andra länder. Det handlar om det ansvar vi själva tog, med vår egen energipolitik med ökad elproduktion i biobränsleeldade kraftvärmeverk, vindkraftverk och minskad elanvändning som de tre viktigaste

Prot. 2004/05:112

26 april

*Svar på
interpellationer*

beståndsdelarna. Detta överskred gott och väl fyra terawattimmar, gott och väl det Barsebäck står för.

Sedan har vi inte alls varit inne på andra frågeställningar som man ändå får nämna: Kärnkraft är också Tjernobyl. Kärnkraft är också en stor del av de resurser som Sverige satsar i andra, fattiga länders mycket farliga och mindre säkra kärnkraft. Kärnkraft är också förvaringen av bränslet. Då pratar vi inte om 22 år utan om tiotusentals år. Vi har dessutom inte ordentligt berört vad som sker den dag när priset på uran verkligen sticker i höjden.

Vad kommer den borgerliga alliansens energipolitik att vara, mina herrar från Folkpartiet? Ska ni övertyga de andra om att bygga kärnkraftverk i massor? Det handlar om att alla länder förr eller senare måste byta till det förnybara. Ju snabbare man leder den utvecklingen, desto starkare kommer vår industri att stå. Vi i socialdemokratin kommer aldrig att riskera att den energi som behövs i industrin på något sätt skulle riskeras. Det har vi visat de 25 år som har gått sedan folkomröstningen och det kommer vi att fortsätta göra.

Anf. 67 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Jag vill tacka samhällsbyggnadsministern för debatten.

Företrädare för våra stora stålverk säger ändå att det är precis det ni gör, ni utsätter dem för risken att tappa konkurrenskraft. Någonstans har dialogen mellan regeringen och våra elintensiva företag uppenbarligen klickat. Jag antar att Mona Sahlin också har träffat företrädare för industrin, haft en dialog med dem och hört samma sak som jag.

Vårt stora energibehov beror bland annat på att vi är beroende av en elintensiv industri. Vi har länge byggt mycket av vår välfärd på det – stål och skog. Det har varit bra för Sverige.

Mona Sahlin räknar upp alla de energislag som ska ersätta kärnkraften på sikt. Problemet är bara att de i dag inte klarar av att ersätta en fortsatt avveckling. Det är det som regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill. Ni vill ju fortsätta avveckla kärnkraftverk efter kärnkraftverk, gärna så snabbt som möjligt, enligt Miljöpartiet. Då blir det ännu omöjligare att förstå hur ni ska ersätta den energi som därmed försvinner. Det ges egentligen inga svar på det. Det finns många drömmar och visioner om vad man ska ersätta den med men inga tecken på när exakt man har lyckats finna miljövänliga ersättningar för att täcka det energibehov som finns när kärnkraften har försvunnit. Det svaret är jag fortfarande nyfiken på att få från regeringen. När kommer det? När vet ni att vi har den ersättning som behövs?

Samtidigt vill jag nämna att stormarna över Sydsverige visade hur viktig elektriciteten är för Sveriges välfärd.

Till slut vill jag säga att tillgången på elektricitet är oerhört viktig för vår industri. En kvarts miljon människor jobbar i dag inom den elintensiva industrisektorn. Den delen av vår ekonomi står för flera hundra miljarder i årliga exportinkomster. Det är enorma summor det handlar om. Det är en väldigt viktig debatt. Jag känner att vi i Folkpartiet med gott samvete kan fortsätta driva på att vi vill ha kvar kärnkraften så länge det inte finns några alternativ.

När det gäller alliansen och Folkpartiet kanske det är bättre att oroa sig för hur ni ska förklara på vilket sätt det är bra för Sverige att ni jobbar med två partier som är motståndare till tillväxt.

Prot. 2004/05:112
26 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 68 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Den borgerliga maktalliansen är enig om kritik. Samarbetspartierna och vi är eniga om politik. Det gäller på rätt många områden, också på detta.

Hans Backman säger avslutningsvis något som är väldigt intressant: Vi vill ha kvar kärnkraften så länge det inte finns alternativ. Men sedan då? Också kärnkraftverken i ett folkpartistiskt styrt Sverige blir gamla förr eller senare. Vi kan vänta till dess. Samtliga kärnkraftverk i Sverige byggdes under en period på 13 år. Då har basindustrin rätt att vara mycket orolig.

Vi har nu visat att vi stänger kärnkraftverk i takt med att de kan ersättas med andra och miljövänliga energikällor. Det har vi visat med Barsebäck och det kommer vi att fortsätta med. Vi är mycket noga med att vår mycket viktiga basindustri ska kunna ha inte bara god tillgång till långsiktig energi utan också stabila och låga priser. Det har Sverige i dag. Det är bara 7 länder av EU:s 25 som har lägre priser än Sverige i dag. Vi ska fortsätta den politiken. Men krampaktigt håller man fast vid att vara det enda partiet i riksdagen som ens pratar om att bygga ny kärnkraft – det är inte där framtiden ligger.

Vi gör en långsam, tydlig och bestämd avveckling men framför allt en mycket stark satsning på ny teknik och energieffektivitet, för det har vår industri visat sig mycket duktig på. Nu går vi vidare och ser hur bostadssektorn, som i dag står för 40 % av all vår energiåtgång i Sverige, ska bli lika ledande som vår industri har varit i att vara effektiv när det gäller energi. Då frigörs ännu mer energi åt just vår viktiga industri.

Så ser vår politik ut. Vi har hört hur er kritik låter, men vi har ingen aning om hur den borgerliga alliansens politik ser ut. Den kommer väl så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2004/05:FPM57 Ett europeiskt småmålsförfarande *KOM(2005)87* till justitieukskottet

10 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 8 april inkommit.

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2004/05:AU8 Arbetsrätt

Finansutskottets betänkanden
2004/05:FiU25 Ändrade avgifter för insättningsgarantin
2004/05:FiU30 Offentligrättsliga avgifter

Försvarsutskottets betänkande
2004/05:FöU9 Ändring i lagen om allvarliga kemikalieolyckor

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 april

2004/05:1495 av *Eva Arvidsson* (s) till försvarsminister Leni Björklund
Försvarsmaktens marktillgångar och det rörliga friluftslivet

2004/05:1496 av *Eva Flyborg* (fp) till statsrådet Jens Orback
Sexuella trakasserier i Försvarsmakten

2004/05:1497 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsrådet Ulrica
Messing

Räddningshelikoptrar i Stockholmsregionen sommaren 2005

2004/05:1498 av andre vice talman *Kerstin Heinemann* (fp) till statsrådet
Ylva Johansson

Psykiatrisatsningen

2004/05:1499 av *Torsten Lindström* (kd) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Offentliga toaletter för handikappade

2004/05:1500 av *Gudrun Schyman* (-) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Spetskompetens vid hedersrelaterat våld

2004/05:1501 av *Henrik S Järrel* (m) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

Dubbla lojaliteter i Digital-tv-kommissionen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 10 maj.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 6 § anf. 48 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av ärende till utskott	1
<i>Remissdebatt.....</i>	<i>1</i>
Anf. 1 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	1
Anf. 2 ANNE MARIE BRODÉN (m).....	3
Anf. 3 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik	6
Anf. 4 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	6
Anf. 5 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	7
Anf. 6 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	7
Anf. 7 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp)	8
Anf. 8 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik	10
Anf. 9 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik	10
Anf. 10 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik	11
Anf. 11 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik	11
Anf. 12 MARIA LARSSON (kd).....	12
Anf. 13 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik	14
Anf. 14 MARIA LARSSON (kd) replik	14
Anf. 15 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik	15
Anf. 16 MARIA LARSSON (kd) replik	15
Anf. 17 INGRID BURMAN (v).....	16
Anf. 18 MARIA LARSSON (kd) replik	18
Anf. 19 INGRID BURMAN (v) replik	18
Anf. 20 MARIA LARSSON (kd) replik	19
Anf. 21 INGRID BURMAN (v) replik	19
Anf. 22 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	19
Anf. 23 INGRID BURMAN (v) replik	20
Anf. 24 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	20
Anf. 25 INGRID BURMAN (v) replik	21
Anf. 26 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik	21
Anf. 27 INGRID BURMAN (v) replik	22
Anf. 28 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik	22
Anf. 29 INGRID BURMAN (v) replik	23
Anf. 30 KENNETH JOHANSSON (c)	23
Anf. 31 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik	25
Anf. 32 KENNETH JOHANSSON (c) replik	26
Anf. 33 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) replik	26
Anf. 34 KENNETH JOHANSSON (c) replik	27
Anf. 35 JAN LINDHOLM (mp)	27
Anf. 36 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	29
Anf. 37 JAN LINDHOLM (mp) replik	30
Anf. 38 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	30
Anf. 39 JAN LINDHOLM (mp) replik	31

Anf. 40 MARIA LARSSON (kd) replik.....	31
Anf. 41 JAN LINDHOLM (mp) replik	31
Anf. 42 MARIA LARSSON (kd) replik.....	32
Anf. 43 JAN LINDHOLM (mp) replik	32
Anf. 44 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	33
3 § Meddelande om ändring i frågestunden torsdagen den	
28 april	35
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	35
5 § Svar på interpellation 2004/05:513 om ersättning till	
lokala polismyndigheter vid stora evenemang.....	35
Anf. 45 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	35
Anf. 46 CECILIA MAGNUSSON (m)	36
Anf. 47 HÅKAN LARSSON (c).....	36
6 § Svar på interpellation 2004/05:524 om översyn av	
fastighetsmäklarlagen	37
Anf. 48 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	37
Anf. 49 TOBIAS BILLSTRÖM (m)	38
7 § Svar på interpellation 2004/05:531 om barn i	
rättsprocesser	39
Anf. 50 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	39
Anf. 51 KARIN GRANBOM (fp).....	40
Anf. 52 CECILIA MAGNUSSON (m)	41
Anf. 53 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	42
Anf. 54 KARIN GRANBOM (fp).....	42
Anf. 55 CECILIA MAGNUSSON (m)	43
Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	44
Anf. 57 KARIN GRANBOM (fp).....	44
Ajournering.....	45
Återupptagna förhandlingar	45
8 § Svar på interpellation 2004/05:517 om avvecklingen av	
kärnkraften.....	45
Anf. 58 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	45
Anf. 59 HANS BACKMAN (fp).....	47
Anf. 60 AXEL DARVIK (fp).....	48
Anf. 61 INGEGERD SAARINEN (mp).....	49
Anf. 62 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	50
Anf. 63 HANS BACKMAN (fp).....	51
Anf. 64 AXEL DARVIK (fp).....	52
Anf. 65 INGEGERD SAARINEN (mp).....	52
Anf. 66 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	53
Anf. 67 HANS BACKMAN (fp).....	54
Anf. 68 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	55
9 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag	
från Europeiska kommissionen	55
10 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-	
nämndssammanträde	56
11 § Bordläggning.....	56
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	56

